

**DOKUMENT EVROPSKE BANKE
ZA OBNOVO IN RAZVOJ**

STRATEGIJA ZA SLOVENIJO,

kot jo je odobril Svet direktorjev 7. novembra 2006.

PREGLED VSEBINE

KRATICE	Error! Bookmark not defined.
POVZETEK.....	Error! Bookmark not defined.
1. PORTFELJ BANKE	7
1.1 PREGLED DOSEDANJIH DEJAVNOSTI.....	7
1.2 IZVAJANJE PREJŠNJE STRATEGIJE ZA SLOVENIJO.....	7
1.3 VPLIV PORTFELJA BANKE NA USPEŠEN PREHOD V TRŽNO GOSPODARSTVO IN PRIDOBLENE IZKUŠNJE.....	8
1.3.1 <i>Finančni sektor.....</i>	<i>8</i>
1.3.2 <i>Podjetniški sektor</i>	<i>9</i>
1.3.3 <i>Infrastruktura</i>	<i>10</i>
1.3.4 <i>Splošna ocena.....</i>	<i>11</i>
1.4 OCENA TVEGANJA, VKLJUČEVANJE V FINACIRANJE IN RAZMERJE V PORTFELJU.....	11
2. OKOLJE DELOVANJA.....	11
2.1 SPLOŠNO OKOLJE SPREMEMB.....	11
2.1.1 <i>Politično okolje.....</i>	<i>11</i>
2.1.2 <i>Pravna reforma</i>	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
2.2 NAPREDEK PRI PREHODU IN ODZIVI GOSPODARSTVA.....	13
2.2.1 <i>Makroekonomski pogoji za poslovanje EBRD.....</i>	<i>13</i>
2.2.2 <i>Uspehi in izzivi pri prehodu</i>	<i>14</i>
2.3 DOSTOP DO KAPITALA IN NALOŽBENE ZAHTEVE	16
2.4 OKOLJSKA VPRAŠANJA	17
3. STRATEŠKE USMERITVE	17
3.1 PREDNOSTNI CILJI BANKE ZA OBDOBJE STRATEGIJE	17
3.2 IZZIVI POSAMEZNIH SEKTORJEV IN CILJI BANKE	18
3.2.1 <i>Podjetniški sektor</i>	<i>18</i>
3.2.2 <i>Finančni sektor.....</i>	<i>18</i>
3.2.3 <i>Infrastruktura in energija</i>	<i>18</i>
4. Sodelovanje z drugimi mednarodnimi finančnimi institucijami.....	19
PRILOGA 1: FINACIRANI PROJEKTI NA LETO	21
PRILOGA 2: ZBIRNIK POSLOV PO PANOGAH	24
PRILOGA 3: IZBRANI EKONOMSKI KAZALCI.....	25
PRILOGA 4: OCENA VPLIVA EBRD NA PREHOD PO SEKTORJIH	26
PRILOGA 5: OCENA IZZIVOV PREHODA	28
PRILOGA 6: KAZALCI STRUKTURNIH SPREMEMB V REGIJI EU-8.....	30
PRILOGA 7: POLITIČNA IN DRUŽBENA OCENA	31
PRILOGA 8: OKOLJE	35
PRILOGA 9: DEJAVNOSTI PROGRAMOV TAM/BAS	37
PRILOGA 10: OCENA SLOVENSKE GOSPODARSKE ZAKONODAJE	38

KRATICE

BAS	Program poslovnega svetovanja (Business Advisory Services)
BDP	bruto domači proizvod
DD	delniške družbe
DDV	davek na dodano vrednost
EIB	Evropska investicijska banka
EK	Evropska komisija
ERM2	mehanizem deviznih tečajev EU (Exchange Rate Mechanism 2)
ESA	Evropski sistem računov (European System of Accounts)
ESCO	podjetje za energetske upravljanje objektov (Energy Service Company)
ETS	sistem trgovanja z emisijami (Emissions Trading System)
EU	Evropska unija
EUR	evro
GEF	Svetovni okoljski sklad (Global Environment Facility)
GSO	gensko spremenjeni organizmi
IAIS	Mednarodno združenje zavarovalniških nadzornikov (International Association of Insurance Supervisors)
IFC	Mednarodna finančna korporacija (International Financial Corporation)
IOSCO	Mednarodno združenje nadzornikov trga vrednostnih papirjev (International Organisation of Securities Commissions)
IPO	prva javna ponudba (Initial Public Offering)
IPPC	celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja okolja (Integrated Pollution and Prevention Control)
ISPA	instrument predpristopnih strukturnih politik (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession)
JZP	javno-zasebno partnerstvo
MBO	menedžerski odkup (Management Buy-Out)
MFI	mednarodna finančna institucija
MOD	Mednarodna organizacija dela
MDS	Mednarodni denarni sklad
MMSP	mikro, mala in srednje velika podjetja
MP	poslanec (v parlamentu)
MRS	Mednarodni računovodski standardi
MSP	mala in srednje velika podjetja
NATO	Organizacija severnoatlantske pogodbe (North Atlantic Treaty Organisation)
NBFI	nebančne finančne institucije
NLB	Nova Ljubljanska Banka
NTN	neposredne tuje naložbe

OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development)
OOIS	občinski okoljski in infrastrukturni sektor
PCB	poliklorirani bifenili
PVO	posebna varstvena območja
PVO	presoja vplivov na okolje
SB	Svetovna banka
SEB	Srednja Evropa in Baltik
SEP	Srednjeevropska pobuda
SKP EU	skupna kmetijska politika EU
TAM	Program za preobrazbo poslovanja (Turnaround Management Programme)
USD	ameriški dolar
UZS	udeležba zasebnega sektorja

POVZETEK

Republika Slovenija je sprejela in izvaja načela večstrankarske demokracije, pluralizma in tržnega gospodarstva, tako da izpolnjuje pogoje iz 1. člena Sporazuma o ustanovitvi EBRD. Zdaj, ko je ravno praznovala 15. obletnico osamosvojitve, se Slovenija pripravlja na naslednji korak naprej s prevzemom evra v januarju 2007. Kljub temu pa je vlada opredelila pomembne izzive, s katerimi se bo država spoprijemala v naslednjih letih, zlasti v smeri doseganja večje konkurenčnosti in gospodarske rasti, preoblikovanja javne uprave in doseganja večje prožnosti na trgu dela.

Slovenija je dokaj razvita država v prehodu z največjim BDP na prebivalca med vsemi državami, v katerih se EBRD vključuje v poslovanje. Država izkazuje trdno rast z nizko stopnjo inflacije in bo prva država SEB, ki bo v januarju 2007 prevzela evro. Toda prehod v tržno gospodarstvo še ni v celoti dosežen in kar nekaj ključnih izzivov še ostaja, zlasti na področju obsežne privatizacije in institucionalnih reform.

Posebna ovira pri preoblikovanju gospodarstva je zlasti upiranje prodaji dobičkonosnih družb v lasti države. Država ostaja lastnik velikih deležev v družbah v sektorjih, kot so bančništvo in zavarovalništvo, telekomunikacije ter proizvodnja aluminija in jekla. Na splošno se kljub ambicioznim ciljem reforme izvajajo le počasi in po kosih.

Opazen je napredek pri izboljšanju poslovnega okolja, kot je na primer vzpostavitev podjetniškega portala po načelu "vse na enem mestu" v juliju 2005, kar je znatno skrajšalo potrebni čas in zmanjšalo stroške za registracijo dejavnosti samostojnega podjetnika posameznika. Ta storitev naj bi se v letu 2007 razširila še na registracijo družb z omejeno odgovornostjo in na osebne družbe. Kljub temu pa ostaja v poslovnem okolju še cela vrsta drugih težav.

Zaradi svoje gospodarske uspešnosti in stabilnosti ima Slovenija dostop do mnogih različnih virov financiranja, med drugim tudi do mednarodnih finančnih trgov. Toda posebni finančni instrumenti, kot so dolgoročno strukturirano financiranje, lastniški in kvazi lastniški kapital ponujajo še neraziskane nove možnosti v podporo zasebnemu podjetništvu, zlasti za mala in srednja podjetja. Vendar pa zaradi nizkih stroškov financiranja pri domačih bankah EBRD težko ponudi vabljive pogoje za svoje kreditne linije, namenjene financiranju malih in srednje velikih podjetij ali občinskih projektov.

Od zadnje potrditve strategije za Slovenijo so dejavnosti EBRD ostale omejene zaradi hitre razpoložljivosti dolžniškega financiranja iz bank in hitrih sprememb. EBRD je podpisala projekte v vrednosti 56,0 milijonov EUR v letu 2004 in 28,2 milijona EUR v letu 2005. Vsi projekti, podpisani v letih 2004 in 2005 so bili namenjeni bankam in lizinskih družbam kot kreditne linije za mala in srednje velika podjetja ali kot dodeljena sredstva iz regionalnih skladov tveganega kapitala. Tako je prispevek EBRD k procesom prehoda ostal zelo majhen, zlasti glede na odločitev vlade, da bo obdržala večinsko lastništvo v NLB.

Ob pogledu naprej in ob upoštevanju preostalih izzivov prehoda ter načela dodatnosti, bodo dejavnosti EBRD v Sloveniji zelo selektivni in bodo temeljili na naslednjih operativnih ciljih:

- **Podjetniški sektor** – Zagotoviti lastniški kapital in strukturirano zadolževanje domačim podjetjem za financiranje njihove rasti, zlasti v povezavi z njihovo širitvijo čez državne meje. Podpirati neposredne tuje naložbe srednje velikih družb s tveganejšimi produkti, ki jih ne ponuja zasebni sektor, zlasti v regijah z višjo stopnjo brezposelnosti, ki se soočajo s posebnimi izzivi prehoda. EBRD bo pripravljena podpreti tudi vitalne privatizirane dele preostalih državnih podjetij.
- **Finančni sektor** – EBRD bo družbam in finančnim institucijam ponujala produkte kapitalskega trga, kot so obveznice in s premoženjem pokriti vrednostni papirji. EBRD si bo prizadevala uvajati inovativne produkte in podpirati sklade lastniškega kapitala za naložbe slovenskega podjetniškega sektorja v regiji. Po potrebi bo EBRD podpirala tudi privatizacijo, konsolidacijo in prestrukturiranje, če bo primerno, pa tudi povezovanje bančništva in zavarovalništva, da bosta lahko bolje izpolnjevala zahteve gospodarstva.
- **Infrastruktura in okolje** – EBRD si bo prizadevala olajšati vključevanje zasebnega sektorja v razvoj infrastrukture.

EBRD bo še naprej zagotavljala, da bo vse poslovanje EBRD v Sloveniji skladno z načeli dobrega bančništva, da bo vplivalo na prehod v tržno gospodarstvo in da bo poleg tega tudi v skladu z okoljevarstvenim ravnanjem EBRD in bo, kadar je to primerno, vključevalo tudi okoljske akcijske načrte.

1. PORTFELJ BANKE

1.1 Pregled dosedanjih dejavnosti

Skupne prevzete obveznosti EBRD v Sloveniji znašajo 597 milijonov EUR, s čimer banka podpira projekte v skupni vrednosti 1,8 milijard EUR; 83 % prevzetih obveznosti je bilo v zasebnem sektorju, 29 % pa je bilo naložb lastniškega kapitala; 26 % prevzetih obveznosti je bilo namenjenih za državne projekte, vendar so vsi ti potekali v prvih letih delovanja EBRD v Sloveniji. Večina prevzetih obveznosti je bilo namenjenih finančnim institucijam (48 %), ostalo pa je bilo enakomerno razporejeno na energetiko, industrijo, infrastrukturo in specializirano proizvodnjo.

Trenutni portfelj znaša 266 milijonov EUR ali okrog 2 % celotnega portfelja EBRD. Nekoliko se je zmanjšal v primerjavi z 293 milijoni EUR konec marca 2004. Od celotnega zneska prevzetih obveznosti jih 18 % ni bilo izčrpanih. Oslabljena sredstva so znašala 3,9 milijonov EUR, s čimer se je ocena tveganja portfelja dvignila na 3,98, kar je ena od največjih v EBRD. Razmerje med zasebnimi/državnimi projekti ter zasebnimi/državnimi projekti brez državnega poročstva je znašalo 93 %, delež lastniškega kapitala pa je bil 24 %. Največji dejavni portfelj v višini 65 % se je nanašal na finančne institucije, sledili pa sta mu industrija s 23 % in infrastruktura z 12 %. V obdobju 2004/2005 je EBRD podpisala 12 novih projektov v skupni vrednosti 84,2 milijona EUR, od katerih je bilo 5 dodelitev regionalnih sredstev rizičnega sklada Sloveniji, drugo pa so bile kreditne linije domačim bankam.

1.2 Izvajanje prejšnje strategije za Slovenijo

- **Finančni sektor** – EBRD je bila uspešna pri zagotavljanju kreditnih linij za domače banke in lizinske družbe in je v celoti podprla zelo učinkoviti Svetovni okoljski sklad (GEF). Različna dodeljena sredstva regionalnih rizičnih skladov se niso preoblikovala v dejanske naložbe v slovenskih podjetjih. Prav tako ni prišlo do nadaljnje privatizacije v bančnem in zavarovalniškem sektorju. V pripravi je ena naložba v lastništvo družbe, ki ni iz bančnega sektorja.
- **Podjetniški sektor** – Podpisan ni bil noben projekt, pač pa je svet banke 16. oktobra odobril naložbo Droge Kolinske v njeno srbsko odvisno družbo Štark in podpis bo predvidoma novembra. V pripravi sta še dva druga projekta s slovenskimi družbami, ki investirajo v regiji. Udejanjeni niso bili nobeni projekti privatizacije ali prestrukturiranja.
- **Infrastrukturni sektor** – Na tem področju ni bilo nobene dejavnosti, ker vlada še vedno ne dopušča pomembnejšega vključevanja zasebnega sektorja v infrastrukturne projekte.
- **Politični dialog** – Nadaljnja prizadevanja v pogovorih z vlado o privatizaciji, pri kateri Slovenija zaostaja na področjih, kot so bančništvo, zavarovalništvo, telekomunikacije, težka industrija in energetika. Vlada je zdaj sprejela načrte privatizacije na področju bančništva in telekomunikacij in ta proces naj bi bil dokončan v naslednjih treh letih.

1.3 Vpliv portfelja banke na uspešen prehod v tržno gospodarstvo in pridobljene izkušnje

1.3.1 Finančni sektor

Bančništvo

Po odpravi kapitalskih omejitev v začetku leta 1999 je EBRD priskrbela posojilo največji banki v državi, Novi Ljubljanski banki (NLB), in podprla kreditni liniji za banko SKB in Banko Koper, po velikosti drugo in četrto banko v državi. Iz projekta Nove Ljubljanske banke **smo pridobili izkušnje**, da je za premagovanje notranjepolitičnih ugovorov proti privatizaciji podjetij, ki so za državo strateškega pomena, morda na višji državni ravni potreben daljši politični dialog (PEX04-230). **Druga izkušnja, ki smo jo pridobili** pri kreditni liniji banke SKB, pa je, da selektivno podpiranje finančne institucije, ki naj bi najbolj verjetno uspela, v zgodnji fazi prehoda nima močnega vzorčnega učinka na druge finančne institucije v državi (PE97-077). Pozneje, v letu 2002, je bil drug pomemben prispevek EBRD podpora delni privatizaciji NLB. Toda v celotnem finančnem sektorju privatizacija še ni dokončana in banke v državni lasti imajo še vedno pomemben delež sredstev.

Nebančne finančne institucije (NBF)

V zadnjih petih letih, je imela EBRD dva projekta strokovnega sodelovanja z organom za zavarovalni nadzor v zvezi z uvajanjem elektronsko zasnovanega poročanja za zavarovalni nadzor po medmrežju. Ureditev zavarovalništva in nadzor nad njim v Sloveniji je zdaj splošno uporabljen kot model tudi za druge države.

Skladi zasebnega lastniškega kapitala. EBRD je bila v obdobju 2000–2005 udeležena v sektorju zasebnega lastniškega kapitala prek Slovenskega razvojnega kapitalskega sklada in slovenskega sklada Horizonte. Splošni donos prvega sklada je bil dober. Toda naložbene strategije sklada in izvajanje s strani upravljavcev sklada so komajda prispevale kako dodano vrednost. Uspešnost drugega sklada je bila mešana, mnoge naložbe še vedno niso realizirane. Slovenija bo morala še razviti sloj upravljavcev domačega zasebnega lastniškega kapitala in naložbenike, ki se bodo zavzemali za naložbe domačega zasebnega lastniškega kapitala.

Mala in srednje velika podjetja (MSP)

Na podlagi okvirnih možnosti EU/EBRD za kreditiranje MSP so bile v zadnjih petih letih razširjene kreditne linije za Banko Koper in Novo Kreditno banka Maribor. Vse te naložbe so bile podprte tudi s strokovnim sodelovanjem za vzpostavljane institucij. Čeprav je imela Banka Koper dodatno ugodnost zaradi nadaljevanja posojila, sta ti dve banki med najmanj uspešnimi slovenskimi bankami, ki so bile vključene v to okvirno možnost kreditiranja, in to po številu razdeljenih posojil, povprečni višini posojil in izkoriščenosti subvencij. V liziškem delu teh možnosti kreditiranja so bile kreditne linije razširjene še na Raiffeisen Leasing in SKB Leasing. SKB se je vključil v to okvirno možnost kreditiranja šele ob koncu leta 2004. Raiffeisen je bil v njej udeležen že od januarja 2003, vendar se zdi, da lizing za mala in srednje velika podjetja ni ključno področje dejavnosti te družbe.

Na splošno je bil v finančnem sektorju dosežen *zmeren* do *pomemben* učinek na prehod v tržno gospodarstvo.

1.3.2 Podjetniški sektor

Industrija

EBRD je prispevala k privatizaciji in prestrukturiranju več proizvodnih družb, kot sta proizvajalec filamentov Julon, ki je bil leta 1995 prodan strateškemu investitorju, in proizvajalec papirja Sarrio, ki je bil uspešno prestrukturiran leta 1994. Poleg tega je EBRD z dokapitalizacijo prispevala k razvoju in prestrukturiranju slovenskih podjetij Merkur in Alpina. Vpliv EBRD na prestrukturiranje teh družb je bil sicer omejen, vendar pa se je v njih izboljšalo upravljanje podjetja in vzpostavljeno je bilo tudi boljše finančno in operativno vodenje poslov. **Pridobljena izkušnja** iz projekta Alpine je, da je kapitalska naložba po izvedeni privatizaciji brez trdne podpore strateškega sponzorja ali možne povezanosti med lastniki lahko tvegana. Zato bi morala EBRD preučiti, ali ne bi bilo kot druga možnost izvedljivo saniranje podjetij z zadolževanjem ali s posojili v povezavi z delnimi kapitalskimi vložki (PE01-187). V zadnjih petih letih je EBRD v Sloveniji izvedla samo dva projekta, ki sta bila usmerjena predvsem v podporo modernizaciji in prestrukturiranju družb z vključevanjem tujih investitorjev. Prvi (Julon) je bil dokončan z večletno zamudi. Neizpolnjevanje pogodbenih obveznosti podjetja je razkrilo, da je bilo podjetje slabo upravljanje in poslovedeno. Drugi projekt (Lafarge Slovenija) je pokazal pričakovani pozitivni vpliv na prehod v tržno gospodarstvo po uspešnosti, okoljskih standardih, varstvu pri delu in poslovedenju. S pospešenim procesom privatizacije bi podjetniški sektor lahko dosegel več z nadaljnjim prestrukturiranjem in umikom države iz gospodarstva.

Telekomunikacije

V devetdesetih letih prejšnjega stoletja je EBRD pripravila vrsto projektov strokovnega sodelovanja, ki so pripeljali so uvajanja novega organizacijskega ustroja, poslovednega informacijskega sistema in novega sistema računovodenja na podlagi mednarodnih računovodskih standardov (MRS). Leta 2001 je EBRD pomagala Mobitelu pri razvijanju dodatnega omrežja za GSM. S tem projektom **pridobljena izkušnja** je pokazala, da lahko podjetja pod državnim nadzorom uživajo zaščito svojega tržnega deleža z dodatnimi naložbami za vsako ceno, pa čeprav na račun denarnega toka in manjše dobičkonosnosti. Nasprotno pa so družbe v zasebni lasti prisiljene ustvarjati največje možne dobičke v mejah svojih licenčnih pogodb (PEX03-197). EBRD se je odločila tudi za kapitalsko naložbo v domače podjetje za računalniško programsko opremo in s tem podprla razvoj novih storitev, toda ta naložba ni bila uspešna. Slovenija je poleg Češke republike edina nova država članica EU, ki še ni privatizirala operaterjev fiksne telefonije, čeprav se je proces privatizacije zdaj vendarle začel (glej točko 2.2.2). Tudi eden od mobilnih operaterjev je v državni lasti in svojih odločitev ne sprejema na izključno ekonomskih načelih. Upravni organ na tem področju je sicer samostojen, vendar ostaja sistem usklajevanja cen popolnoma zaprt.

Na splošno je bil v podjetniškem sektorju dosežen *zmeren* učinek na prehod v tržno gospodarstvo.

1.3.3 Infrastruktura

Električna energija

EBRD je spodbudila reforme v tem sektorju s projektom sanacije hidroelektrarn na Dravi. Vpliv tega projekta na prehod v tržno gospodarstvo je bil dosežen z večjo pridobitno naravnostjo, zlasti z uvedbo sistemov obračunavanja in z revidiranimi zaključnimi računi. S tem projektom *pridobljena izkušnja* je, da obstaja zelo velik politični interes za to, da se pomembne pogodbe dodelijo domačim proizvajalnim podjetjem. Pri uvajanju zapletenih postopkov za javna naročila v zgodnjih fazah prehoda na tržno gospodarstvo, je za EBRD zelo pomembno, da dejavno spremlja procese javnega naročanja (PE00-169).

Občinski okoljski in infrastrukturni sektor (OOIS)

Leta 1998 je bilo odobreno podjetniško posojilo za projektiranje in obratovanje čistilne naprave za odpadne vode za občino Maribor, ki je bila zgrajena na podlagi koncesije po načelu zgradi-uporablaj-predaj. EBRD je imela pri tem pomemben vpliv, saj je zagotovila podporo za pripravo mednarodnega konkurenčnega razpisa za koncesijo. Ta projekt je bil v regiji prvi mednarodni razpis na občinski ravni za koncesije po načelu zgradi-uporablaj-predaj in prvi tak projekt za čistilno napravo. Vendar je bil obseg ponovitev v drugih občinah omejen, saj izgradnja take čistilne naprave, kot je v Mariboru, ni primerna za manjše občine, ki v Sloveniji prevladujejo.

Drug projekt, v katerega se je v občinskem okoljskem in infrastrukturnem sektorju vključila EBRD, je bilo posojilo podjetju Slovenski plinovod za izgradnjo in obratovanje distribucijskega plinovodnega omrežja v petih občinah. Projekt je imel močan predstavitveni učinek, saj je bila z njim prek koncesij zasebnemu sektorju prenesena dejavnost, ki je zgodovinsko vedno bila domena javnega sektorja. Projekt je bil ponovljen še v mnogih občinah po Sloveniji in EBRD zdaj določa standarde za koncesije na tem področju.

Promet

V devetdesetih letih prejšnjega stoletja je EBRD sodelovala pri treh projektih: za Slovenske železnice, za Družbo za avtoceste v Republiki Sloveniji (DARS) in za Družbo za državne ceste. Prvi od teh, naložba v Slovenske železnice, je bil dobro izveden in podprt s sorazmerno skromnim programom prestrukturiranja, ki so ga sprejele Slovenske železnice, vendar se je ta program zelo neenakomerno uresničeval. S tem projektom *pridobljena izkušnja* je bila, da ustvarjanje dohodkovnih in stroškovnih centrov še ni dovolj za preoblikovanje javnega podjetja v družbo, ki bi delovala po ekonomskih pogojih, in da je za izboljšanje uspešnosti organizacije verjetno potrebno zagotoviti tudi sredstva za strokovno sodelovanje (PE98-101). Naložbe v ceste niso bile zasnovane tako, da bi vključevale tudi večje institucionalne spremembe. Vendarle pa so EBRD omogočile vzpostaviti politični dialog o usmeritvah na področju institucionalnih reform. V letih 2000–2005 v Sloveniji ni bilo odobrenih nobenih novih projektov v sektorju prometa. Zasebni sektor je sedaj udeležen pri gradnji in vzdrževanju cest. Financiranje cestogradnje se je spremenilo.

Na splošno je bil v infrastrukturnem sektorju dosežen *zmeren* učinek na prehod v tržno gospodarstvo.

1.3.4 Splošna ocena

EBRD je bila dejavno udeležena pri napredku v prehodu na tržno gospodarstvo in je nadaljevala z iskanjem novih oblik, s katerimi se je prilagajala potrebam, ki so se pojavljale v prehodu. Vendar pa so imeli projekti EBRD razen v bančništvu in v OOIS le omejen vzorčni učinek na sektorski ravni. Na splošno je bil dosežen *zmeren* učinek EBRD na prehod v tržno gospodarstvo.

1.4 Ocena tveganja, vključevanje v financiranje in razmerje v portfelju

Ocena tveganja slovenskega portfelja je zdaj 3,98, kar pomeni izboljšanje v primerjavi z oceno 4,25 v letu 2004.

Splošno razmerje vključevanja v financiranje (skupni stroški projekta/delež financiranja EBRD) je 3,03, kar je nekoliko manj kot v obdobju prejšnje strategije. Od leta 2001 daje ni bilo nobenega sofinanciranja gospodarskih dejavnosti, ker so na voljo posojila domačih poslovnih bank. Slovenija še vedno ostaja na dnu lestvice prejemnikov neposrednih tujih naložb (NTN) v srednji Evropi in je v letu 2005 dejansko imela odtok neposrednih naložb.

Razmerje med zasebnimi/državnimi projekti ter zasebnimi/državnimi projekti brez državnega poroštva je v obeh primerih znašalo 93 %, ker so vsi državni projekti imeli tudi državno poroštvo. Državno podjetje za ceste ni odplačalo še 22 milijonov EUR prejetih posojil.

2. OKOLJE DELOVANJA

Za naslednji dve leti, ki jih pokriva ta strategija, načrtuje EBRD delovati v Sloveniji v skladu z načeli delovanja za večji vpliv na prehod v tržno gospodarstvo, dobrega bančnega poslovanja in dodatnosti.

Strategija se bo izvajala v skladu s strateškim načrtom za obdobje 2006 – 2010, kot je bilo glede stopnjevanja dogovorjeno ob 3. pregledu kapitalskih virov.

2.1 Splošno okolje sprememb

2.1.1 Politično okolje

Republika Slovenija je zavezana načelom večstrankarske demokracije, pluralizma in tržne ekonomije in ta načela tudi uresničuje; zato izpolnjuje pogoje, določene v 1. členu Sporazuma o ustanovitvi EBRD.

Na zadnjih državnozborskih volitvah 3. oktobra 2004 je desnosedinska Slovenska demokratska stranka (SDS) Janeza Janše zmagala nad levosredinsko Liberalno demokracijo Slovenije (LDS) prejšnjega predsednika vlade Antona Ropa in s tem prekinila 12-letno prevlado liberalcev. Po zmagi je Predsednik vlade Janša oblikoval

koalicijo s tesnim zaveznikom svoje stranke, Novo Slovenijo (NSi), ter s populistično Slovensko ljudsko stranko (SLS) in Demokratično stranko upokojencev Slovenije (DeSUS). Toda nova vlada ima le tesno večino v 90-sedežnem Državnem zboru. Po porazu na volitvah je LDS oktobra 2005 izvolila novega vodjo, Jelka Kacina, nekdanjega svetovalca za obrambo in namestnika obrambnega ministra v prvi pokomunistični vladi v državi. V zadnjem času je stranka dodatno nazadovala zaradi izstopa nekaterih pomembnih članov LDS, zlasti Predsednika Drnovška, ki niso bili zadovoljni s tem, da stranka nima prave usmeritve. Odkar je izgubila zadnje državnozborske volitve, ni LDS novi vladi postavila nobenih pomembnejših izzivov. Lokalne volitve so bile 22. oktobra 2006. Vladajoča Slovenska demokratska stranka (SDS) je dobila večino sedežev v mestnih svetih, vendar ji je v prvem krogu volitev uspelo dobiti le 14 županov. Zoran Janković, neodvisni kandidat in nekdanji predsednik uprave Mercatorja, vodilnega trgovca na drobno v Sloveniji, je postal novi župan Ljubljane s 63 % glasovi, daleč pred izbranim kandidatom vladajoče koalicije, nekdanjim guvernerjem Banke Slovenije, Francetom Arharjem, ki je dobil 20,8 % glasov.

Letos je vlada pripravila prepotrebno celovito nacionalno strategijo razvoja, v kateri je poudarjena potreba po izvajanju trgu prijaznih usmeritev, ki bi poenostavile davčno zakonodajo in izboljšale konkurenčnost države v skladu s cilji Lizbonskega programa. Ta *Strategija razvoja Slovenije* opredeljuje razvojne cilje do leta 2013 in vključuje široko tematiko na področju gospodarstva, politike, družbe, kulture in prava.

Slovenija je 1. maja 2004 postala članica EU na podlagi nezavezujočega vsedržavnega referenduma v marcu 2003, na katerem se je 90 % glasovalcev odločilo za članstvo. Drugi referendum o včlanitvi v NATO, ki je bil na isti dan, je podprl članstvo s 66 % glasov. Slovenija se je vključila v NATO 29. marca 2004. Državna ima še vedno dejavno zunanjepolitično vlogo v regiji nekdanje Jugoslavije. Slovenija bo prva nova država članica EU, ki bo prevzela rotirajoče predsedovanje EU v prvi polovici leta 2008. Odločitev je bila med političnimi strankami v državi sprejeta s prepričljivim soglasjem zaradi večje politične teže in splošne večje prepoznavnosti, ki jo bo Slovenija s tem predsedovanjem pridobila v Evropi. Maja 2006 se je samozavest države še povečala zaradi priporočila Evropske komisije v dogovoru z Evropsko centralno banko, da bo Slovenija, kot je bilo načrtovano, 1. januarja 2007 lahko uvedla evro. Slovenija je prva od novih držav članic EU, ki je izpolnila vse maastrichtske makroekonomske konvergenčne kriterije. Z uvedbo evra bo izključeno menjalno tveganje med Slovenijo in drugimi državami EU, ki so njeni najpomembnejši trgovinski partnerji, hkrati pa zagotovilo korak naprej v zmanjševanju ovir za splošni pritok kapitala. Vstop v schengensko območje z odpravo mejnih prehodov na mejah med Slovenijo in Italijo, Avstrijo in Madžarsko ter strožjim nadzorom na meji s Hrvaško, ki je bil prvotno predviden za oktober 2007, se je zaradi težav z osrednjim informacijskim sistemom EU zakasnil, vendar se v decembru pričakuje sklep Sveta EU glede datuma vstopa Slovenije v schengensko območje.

2.1.2 Pravna reforma

Slovenija je izvedla pomembne reforme v pravnem sistemu, ki ga je podedovala po nekdanji Jugoslaviji, kar je pripeljalo do pomembnega izboljšanja gospodarskega okolja v državi in ji omogočilo vstop v EU v letu 2004. Uspeh države na poti k vzpostavitvi

tržnega gospodarstva in trdne demokracije je bil povezan tudi z velikim napredkom pri usklajevanju zakonodaje z evropskim pravnim redom. Zakonodajni okvir je zdaj skorajda v celoti usklajen s pravnim redom EU, saj je bilo v zadnjih dveh letih odpravljenih precej ključnih omejitev.

Splošna ocena gospodarske zakonodaje razkrije, da je Slovenija razvila pravni sistem, ki je primerljiv s sistemi drugih uspešnih držav v prehodu srednje in vzhodne Evrope. Izidi različnih projektov pravne presoje, ki jih je izvedla EBRD (podrobneje obdelano v Prilogi 11 – Ocena slovenske gospodarske zakonodaje), kažejo, da so se izboljšala prizadevanja države za usklajenost z mednarodnimi standardi in načeli na glavnih področjih gospodarskega prava. Je pa še nekaj področij, na katerih bi bil koristen nadaljnji razvoj; taki sta na primer splošno koncesijsko pravo ali insolvenčno pravo. Prvo branje novega zakona o javno-zasebnem partnerstvu je bil v Državnem zboru septembra 2006. Nadalje gre še za izvajanje že sprejetih zakonov in predpisov, ki še vedno pomenijo nerešen izziv; tak je na primer položaj sedanjega operaterja telekomunikacij, družbe Telekom Slovenije, ki ostaja v večinski državni lasti in ima prevladujoč položaj na skoraj vseh delih telekomunikacijskega trga še pet let po tem, ko je bil ta trg formalno liberaliziran.

2.2 Napredek pri prehodu in odzivi gospodarstva

2.2.1 Makroekonomski pogoji za poslovanje EBRD

Realno se je BDP v letu 2005 povečal za 4 % v primerjavi s 4,4 % v letu 2004. Začasni podatki za prvo polovico leta 2006 nakazujejo, da bo konec leta dosežena višja stopnja (medletna rast je ocenjena na 5,1 % v prvem in na 4,9 % v drugem četrtletju leta 2006). Glavne gonilne sile rasti so bile izvoz, naložbe in domača poraba. Zasebna poraba se je v letu 2005 povečala za 3,4 %, javna poraba pa za 2,2 %. Tudi srednjeročno je mogoče pričakovati nadaljnjo močno rast in odpiranje novih delovnih mest, vendar bo za to potrebna večja konkurenčnost, dosežena z izvajanjem ambicioznega vladnega programa reform na podlagi *Strategije razvoja Slovenije*, sprejete novembra 2005. Konkretni ukrepi za doseganje ciljev te strategije so predstavljeni programu ekonomskih in socialnih reform za večjo blaginjo v Sloveniji. Prvo leto po uvajanju reform je prišlo do obsežnih sprememb v davčnem sistemu in na trgu dela, ki bodo spodbujale ljudi k iskanju zaposlitve, podjetja pa k večjemu zaposlovanju in vlaganju v razvoj.

Makroekonomska politika v obdobju te strategije je bila na splošno preudarna. Pomemben mejnik je bila objava Evropske komisije v njenem zadnjem konvergenčne poročilu iz maja 2006, da je Slovenija med državami članicami, ki so pristopile k ERM II, prva, ki izpolnjuje naastrichtska merila za sprejem evra. Finančni ministri EU so uradno potrdili vstop Slovenije v Evropsko monetarno unijo julija 2006. Tečaj zamenjave slovenskega tolarja za evro je bil določen junija 2006, in sicer 239,64 SIT za en evro in januarja 2007 bo evro postal uradna valuta. Inflacija je ostala na nizki ravni (2,3 % konec leta 2005) in tudi predvidevanja glede inflacije za naslednji dve leti so dobra, čeprav se je tveganje za inflacijske pritiske na strani povpraševanja povečalo kljub temu da produkcijske vrzeli skorajda ni več, kar bo zahtevalo strožjo fiskalno politiko, kot je predvidena v dveletnem proračunu (brez denarne politike). Vlada bo ostala zavezana protiinflacijskim makroekonomskim usmeritvam, da bi s tem omejila tveganje zmanjšanja konkurenčnosti menjalnega sektorja slovenskega gospodarstva in

se in se izognila sicer morebitnemu večjemu dviganju cen v odnosu do glavnih trgovinskih partnerjev Slovenije.

Vlada je uspešno zmanjšala primanjkljaj z 2,3 % BDP v letu 2004 na 1,4 % BDP v letu 2005 (po metodologiji ESA 95). V letu 2006 naj bi znašal primanjkljaj sektorja država 1,6 % BDP. Po eni strani je davčna obremenitev med najvišjimi izmed vseh novih držav članic EU in ne spodbuja odpiranja novih delovnih mest. Vlada je avgusta 2006 predlagala obsežno davčno reformo, da bi začela reševati to problematiko in bi zmanjšala število davčnih razredov s petih na tri (po 16, 27 in 41 %, s čimer bi zmanjšala tudi progresivnost dohodnine) znižala davek od dohodka pravnih oseb za dve odstotni točki že v letu 2007, nato pa bi ga postopno zniževala na 20 % do leta 2007, ob tem ko je dobiček iz kapitala že sedaj obdavčen po enotni stopnji 20 %. Reforma načrtuje tudi postopno odpravo davka na izplačane plače do leta 2009. Po drugi strani pa še ni konkretnih načrtov za istočasno reformo odhodkovne strani proračuna (nekoliko so celo računali s povečanjem stopnje davka na dodano vrednost v letu 2008) in Evropska komisija je opozorila Slovenijo, da je ena od šestih držav, ki se najbolj občutljivo srečujejo s problemi dolgoročne vzdržnosti javnih financ zaradi staranja prebivalstva. Še več, Slovenija mora uvesti nadaljnje spremembe pokojninskega sistema, ali pa se bo morala spopasti z velikim porastom javne porabe za pokojnine. Javni dolg je zaenkrat še sorazmerno nizek, saj znaša konec leta 2005 le 28,8 % BDP, vendar se srednjeročno to lahko spremeni, če Slovenija ne bo izvedla sprememb.

Kljub majhnemu porastu izvoza na evroobmočje v letu 2005, se je izvoz blaga in storitev iz Slovenije realno povečal za okrog 10,3 %, uvoz pa se je povečal le za 6,8 %; tako je bil na tekočem računu plačilne bilance konec leta 2005 primanjkljaj v višini 2,0 % BDP – kar v evrih pomeni izboljšanje v primerjavi s primanjkljajem 2,7 % BDP. Dotok neposrednih tujih naložb izkazuje za leto 2005 majhen čisti odtok naložb; v letu 2006 bo morda do konča leta dosežen čisti dotok tujih naložb. Zunanji dolg se je do konca leta 2005 v evrih povečal na 70,8 % BDP, predvsem zaradi večjega zadolževanja bank v tujini. Pričakuje pa se, da bo trdna gospodarska dejavnost omogočila pokrivanje vseh obveznosti zasebnega sektorja.

2.2.2 Uspehi in izzivi pri prehodu

Slovenija je dokaj razvita država v prehodu z najvišjim BDP na prebivalca med vsemi državami, v katerih se EBRD vključuje v poslovanje. Toda prehod v tržno gospodarstvo še ni končan in vrsta ključnih izzivov ostaja, kar zlasti velja za privatizacijo in preoblikovanje institucij. Od zadnje strategije je bil dosežen je majhen napredek, na primer glede popolne uskladitve z evropskim pravnim redom v pravu družb in glede prenosljivosti telefonskih števil mobilnega in fiksnega omrežja.

Zavedajoč se izzivov pred seboj, je vlada novembra 2005 sprejela celovit program gospodarske reforme. Program je zasnovan tako, da pokriva področja večje konkurenčnosti in gospodarske rasti, raziskav in inovacij, reformo javne uprave večjo prožnost trga dela. Program je dokaj ambiciozen in vključuje akcijski načrt za vsa zajeta podpodročja, jesen leta 2006 pa je večinoma zadnji rok za pripravo podrobnejših programov. Izredno pomembno je, da se zagotovi splošno soglasje o tem, da je treba

izpeljati gospodarsko reformo, čeprav javnost ni navdušena nad spremembami, ki jih čakajo v zvezi s socialno blaginjo.

Posebna ovira pri prestrukturiranju je odpor do prodaje dobičkonosnih družb v državni lasti. Vlada je še vedno lastnik velikih deležev v družbah v sektorjih, kot so bančništvo in zavarovalništvo, telekomunikacije ter proizvodnja aluminija in jekla. Na splošno se kljub ambicioznim ciljem reforme izvajajo le počasi in po kosih. V programu nove gospodarske reforme je opredeljen izstop države iz lastništva družb in finančnih institucij ter zmanjševanje vloge obeh paradržavnih skladov, Kapitalne družbe (KAD) in Slovenske odškodninske družbe (SOD), ki ju vodi država, pri upravljanju družb, ki jih imata v svojem portfelju, kar je ena od prednostnih nalog za doseganje cilja večje institucionalne konkurenčnosti in učinkovitosti države. Toda v zvezi s tem akcijski načrt za leto 2005 in 2006 ne predvideva še nič določnega.

V zadnjem času je bilo nekaj napredka doseženega z uspešno prodajo 5 %-nega deleža države v Telekomu Slovenije (TS) na Ljubljanski borzi. To je del načrta postopne privatizacije, po katerem naj bi v naslednjih treh letih prodali 39 %-ni delež v tej družbi strateškemu vlagatelju. Vlada namerava zadržati v TS 25 %-ni delež plus eno delnico. Poleg tega je bil septembra objavljen tudi javni razpis za prodajo 55 %-nega deleža v skupini Slovenska industrija jekla (SIJ). Tudi tu namerava vlada obdržati 25 %-ni delež plus eno delnico. In končno, Državni zbor je nedavno odobril prodajo 49 %-nega deleža v NKBM, drugi največji banki v državi. Ni pa še jasno, kdaj se bo proces prodaje dejansko začel.

Od julija 2005 dalje se je bistveno skrajšal čas in zmanjšali so se stroški za registracijo dejavnosti samostojnega podjetnika, saj je bil takrat za podjetnike vzpostavljen sistem po načelu "vse na enem mestu" (portal e-VEM in uradi VEM). Zdaj je mogoče vse urediti na enem mestu, katero koli uro dneva (samo na portalu e-VEM), postopek je brezplačen in traja samo eno uro. V obdobju od julija 2005 do junija 2006 se je število registracij povečalo za 14,3 %. Pričakujejo, da se bo v letu 2007 ta storitev razširila še na registracijo družb z omejeno odgovornostjo in na registracijo osebnih družb, s čimer naj bi se znatno zmanjšale ovire pri ustanavljanju podjetij.

V nekaterih posebnih sektorjih gospodarstva še vedno ostajajo velike težave pri prehodu v tržno gospodarstvo; to zlasti velja za varčno rabo energije in elektrogospodarstvo, predvsem glede stopnje proste konkurence. Ta se bo morala povečati tudi v večini drugih sektorjev gospodarstva, morda le z izjemo agroživilstva in pridobivanja naravnih virov. V večini sektorjev je pravni okvir le manjša ovira, povsod pa bo treba izboljšati vodenje in upravljanje družb, razen na področju nepremičnin in turizma, kjer so težave zanemarljive. To pomeni, da bo treba izboljšati izvajanje in uveljavljanje zakonodaje.

Za posamezne točnejše podatke o ocenah po posameznih sektorjih si oglejte preglednico v Prilogi 6, za primerjalne podatke med državami v regiji EU-8 pa preglednico kazalnikov strukturnih sprememb v Prilogi 7.

2.3 Dostop do kapitala in naložbene zahteve

Domače kreditiranje

Banke ostajajo najpomembnejši segment finančnega trga, saj je njihov deležna tem trgu 62 %. Za slovensko gospodarstvo ostajajo bančna posojila edini največji vir financiranja. Zaradi večjega povpraševanja gospodarskih družb in gospodinjstev po posojilih je konkurenca med bankami ostrejša, obrestne mere pa so sorazmerno nizke. Banke pa bi morale kljub temu, da jih konkurenca sili v ponujanje ugodnih posojilnih pogojev, bolje ocenjevati svoja kreditna tveganja.. Celotni notranji dolg (od katerega je okrog 80 % bančnih posojil) je konec leta 2005 predstavljal skoraj 71 % BDP, pri čemer je bil delež gospodarstva 60,7 %, delež gospodinjstev 21,8 % in delež države okrog 17,5 %. V letu 2005so posojila gospodarstvu narasla za 22 %; gospodarske družbe so se v glavnem zadolževale v tuji valuti zaradi ugodnih tujih obrestnih mer. Do konca leta 2005 so posojila gospodinjstvom dosegla 26,6 %-no rast, 60 % čiste rasti pa je odpadlo na stanovanjska posojila. Ponudba financiranja z zadolževanjem je za mala in srednje velika podjetja (MSP) vedno boljša, pa vendarle bi ta podjetja imela večjo korist od boljšega dostopa do lastniškega kapitala. Gospodarske družbe se še vedno financirajo pretežno z bančnimi posojili ali z zaprtim prestrukturiranjem kapitala in zasebnim plasmajem vrednostnih papirjev.

Možne razloge za šibko financiranje z lastniškim kapitalom bi lahko našli v splošnem pomanjkanju javnih ponudb (glejte v nadaljevanju), v strahu pred pritiskom novih lastnikov na zniževanje stroškov in večji dobiček, v strahu pred izgubo nadzora (zadnja dva razloga je mogoče razbrati iz objavljenih razgovorov z direktorji), v javnem dostopu do delniških knjig (ki je bil že spremenjen tako, da imajo dostop do njih samo vlagatelji), kar naj bi omogočalo lažje trgovanje z delnicami na sivem trgu. Poleg tega so tudi pravice manjšinskih delničarjev v praksi vse prej kot popolne, čeprav so na papirju sorazmerno dobro urejene.

Trg kapitala

Trg kapitala je še vedno zelo majhen; celotna tržna kapitalizacija vseh delnic, s katerimi se trguje, je bila v decembru 2005 za 5,9 % nižja kot v decembru 2004 in je bila po vrednosti le 23,5 % BDP (brez upoštevanja naložbenih skladov). Trg kapitala je tudi zelo nelikviden, saj je v letu 2005 letni promet predstavljal samo okrog 9 % tržne kapitalizacije. Od leta 2000 ni bilo nobene javne ponudbe vse do 2. oktobra, ko je država prodala 5 % svojega deleža v Telekom Slovenije (TS). S 25 % prosto razpoložljivih delnic svoje tržne kapitalizacije v vrednosti okrog 1,9 milijard EUR, je TS postala druga največja ponudba na ljubljanskem borznem trgu. Upati velja, da bo ta pomembna uvrstitev na borzo v naslednjih letih izboljšala likvidnost trga kapitala v državi.

Neposredne tuje naložbe

Neposredne tuje naložbe (NTN) ostajajo na zelo nizki ravni, zlasti v primerjavi z drugimi državami, v katerih deluje EBRD. Čisti dotok NTN je leta 2004 znašal 281,1 milijona USD. V letu 2005 pa je bilo čistega dotoka le za 88,3 milijone USD in za leto 2006 naj bi bilo po predvidevanjih Mednarodnega denarnega sklada (MDS) čistega dotoka le za 74 milijonov USD, čeprav je bil v prvi polovici 2006 ocenjeni čisti odtok 55,1 milijona USD.

Med državami naložbenicami prevladujejo članice Evropske unije z Avstrijo na čelu, ki je že od leta 1995 največji naložbenik. Konec leta 2004 je bil avstrijski delež neposrednih naložb 28 % vseh NTN. Druge države članice EU so imele konec leta 2004 46 %-ni delež vseh NTN, tako da je v celoti delež EU v vseh NTN znašal 74 %.

Neposredne naložbe slovenskih družb v tujini so se od leta 1994 povečale (to je prvo leto, za katero so podatki na voljo). Konec leta 2004 je bil največji delež NTN slovenskih družb na Hrvaškem s 30 % vseh naložb. Na drugem mestu sta bili Srbija in Črna gora s 13 % vseh naložb, sledila pa je Nizozemska z 11 %. Konec leta 2004 je bilo več kot polovica NTN iz Slovenije, in sicer 57 %, usmerjenih v države nekdanje Jugoslavije, kar kaže, da bi Slovenija lahko odigrala pomembno vlogo v razvoju regije.

2.4 Okoljska vprašanja

Nobenh okoljskih vprašanj ni treba posebej poudarjati. Popolnejši pregled okoljskih vprašanj najdete v Prilogi 9.

3. STRATEŠKE USMERITVE

3.1 Prednostni cilji banke za obdobje strategije

Ključni kratkoročni prednostni cilji

- **Podjetniški sektor** – Priskrbeti lastniški kapital in možnost strukturiranega zadolževanja za domače gospodarske družbe z namenom financiranja njihove rasti, zlasti v povezavi z njihovo širitvijo čez državne meje. Podpirati neposredne tuje naložbe srednje velikih družb s tveganejšimi produkti, ki jih ne ponuja zasebni sektor, zlasti v regijah z višjo stopnjo brezposelnosti, ki se soočajo s posebnimi izzivi prehoda. EBRD bo pripravljena podpreti tudi vitalne privatizirane dele preostalih državnih podjetij.
- **Finančni sektor** – EBRD bo podpirala tudi privatizacijo, konsolidacijo in prestrukturiranje, če bo primerno, pa tudi povezovanje bančništva in zavarovalništva, da bosta lahko bolje izpolnjevala zahteve gospodarstva. EBRD bo družbam in finančnim institucijam ponujala produkte kapitalskega trga, kot so obveznice in s premoženjem pokriti vrednostni papirji. EBRD si bo prizadevala uvajati inovativne produkte in podpirati sklade lastniškega kapitala za naložbe slovenskega podjetniškega sektorja v regiji.
- **Infrastruktura in okolje** – EBRD si bo prizadevala olajšati vključevanje zasebnega sektorja v razvoj infrastrukture.
- **Politični dialog.** EBRD se bo osredotočila na pomoč vladi pri njenem programu privatizacije in reform. Skupaj z vlado bo proučila tudi možno uporabo sredstev EU v podporo večje energetske učinkovitosti in za obnovljive kreditne linije domačim bankam. EBRD bo podpirala tudi doslej omejena prizadevanja vlade za lažje vključevanje zasebnega financiranja v infrastrukturo.

3.2 Izzivi posameznih sektorjev in cilji banke

3.2.1 Podjetniški sektor

Cilji prehoda v tržno gospodarstvo

- Podpora trajnostni regionalni širitvi slovenskega podjetniškega sektorja.
- Dokončanje privatizacije velikih podjetij v ključnih sektorjih.
- Razvoj dejavnosti z veliko dodano vrednostjo s podpiranjem neposrednih tujih naložb ter malih in srednje velikih podjetij kakor tudi s prestrukturiranjem gospodarskih družb, da bodo lahko reševale neskladnosti v regionalnem razvoju.
- Zagotavljanje bolj prilagojenih finančnih instrumentov za doseganje optimalnih bilanc stanja gospodarskih družb in v podporo njihovi rasti.

Operativne prednostne naloge

- Priskrbeti lastniški kapital in možnost strukturiranega zadolževanja za domače gospodarske družbe z namenom financiranja njihove rasti, zlasti v povezavi z njihovo širitvijo čez državne meje.
- Razvijati kreditne možnosti za zagotavljanje kapitala za večjo rast, kar naj bi omogočalo lažja manjša sovlaganja skupaj z vlagatelji tveganega kapitala ali v povezavi z notranjimi menedžerskimi odkupi.
- Podpirati neposredne tuje naložbe srednje velikih družb s tveganejšimi produkti, ki jih ne ponuja zasebni sektor, zlasti v regijah z višjo stopnjo brezposelnosti, ki se soočajo s posebnimi izzivi prehoda.
- EBRD bo pripravljena podpreti tudi vitalne privatizirane dele preostalih državnih podjetij. .

3.2.2 Finančni sektor

Cilji prehoda v tržno gospodarstvo

- Podpreti večjo učinkovitost finančnega posredništva s konsolidacijo in privatizacijo.
- Razširiti dostopnost domačega podjetniškega sektorja, zlasti malih in srednje velikih podjetij in majhnih občin do lastniškega in kvazi-lastniškega kapitala ter strukturiranega financiranja.

Operativne prednostne naloge

- EBRD bo podpirala tudi privatizacijo, konsolidacijo in prestrukturiranje, če bo primerno, pa tudi povezovanje bančništva in zavarovalništva, da bosta lahko bolje izpolnjevala zahteve gospodarstva.
- EBRD bo družbam in finančnim institucijam ponujala produkte kapitalskega trga, kot so obveznice in s premoženjem pokriti vrednostni papirji.
- EBRD si bo prizadevala uvajati inovativne produkte in podpirati sklade lastniškega kapitala za naložbe slovenskega podjetniškega sektorja v regiji.

3.2.3 Infrastruktura in energija

Cilji prehoda v tržno gospodarstvo

- Dokončanje prestrukturiranja Slovenskih železnic.
- Popolna vključitev prenosa električne energije v mednarodno omrežje.

- Omiliti naraščajoča neskladja med ponudbo in povpraševanjem v elektrogospodarstvu.
- Privatizacija in regionalna širitev sedanjega operaterja fiksne telefonije.

Operativne prednostne naloge

- Omogočiti lažje vključevanje zasebnega sektorja v razvoj infrastrukture. Še zlasti pa si prizadevati podpreti morebitno privatizacijo železniškega tovornega prometa Slovenskih železnic.
- Prizadevati si za razvoj programa energetske učinkovitosti in obnovljive energije v podporo naložbam gospodarskih družb in lastnikov stanovanj ter stanovanjskih združenj. Pri taki pobudi bi bila potrebna tudi podpora vlade, verjetno z ustrezno razporeditvijo strukturnih skladov EU.
- Zagotoviti lastniški kapital in financiranje z dolgoročnimi krediti za slovenske družbe, ki načrtujejo vlaganja v razvoj projektov za pridobivanje električne energije v jugovzhodni Evropi in na Balkanu.

4. Sodelovanje z drugimi mednarodnimi finančnimi institucijami

Evropska unija (EU)

Slovenija dokaj dobro črpa razpoložljiva sredstva iz skladov EU. Sodelovanje z EU bomo dodatno proučili, ko bo dokončno izdelan Nacionalni strateški referenčni okvir in določene operativne prednostne naloge, financirane iz strukturnih in kohezijskih skladov. Pomembno lahko postane tudi sodelovanje po drugih programih EU, kot je na primer Program za konkurenčnost in inovativnost.

Mednarodni denarni sklad (MDS)

Mednarodni denarni sklad (MDS) v Sloveniji nima stalnega programa. V svoji zadnji oceni slovenskega gospodarstva po IV. členu Statuta MDS, ugotavljajo, da so kratkoročna gibanja v glavnem pozitivna, da pa bo treba zmanjšati strukturne ovire (počasna privatizacija, togost trga dela in omejitve s predpisi), da bi lahko dosegli dolgoročno rast, ki jo ogroža tudi neprožen proračun in dejstvo, da je staranje prebivalstva med najhitrejšimi v Evropi.

Svetovna banka (SB) in Mednarodna finančna korporacija (IFC)

Svetovna banka se od leta 2000 dalje ni več vključevala v nove projekte, Slovenija pa je marca 2004 pridobila status države donatorke. Tudi IFC ni bila na trgu vse od leta 2000, potem pa je septembra 2006 po zelo ugodni ceni zagotovila posojilo v višini 40 milijonov EUR družbi Mercator, vodilnemu slovenskemu trgovcu z živili.

Evropska investicijska banka (EIB)

Od leta 1990 dalje je EIB podpisala v Sloveniji projekte v skupni vrednosti približno 1,9 milijard EUR in je pomemben dejavnik pri financiranju infrastrukture; njena posojila družbi DARS za gradnjo avtocest zavzemajo 50 % njenega portfelja. Poleg tega je EIB tudi največji posojilodajalec Telekomu Slovenije, Mobitelu, Holdingu slovenskih elektrarn (HSE) in Slovenskim železnicam. EIB je financirala tudi sanacijo rudnika urana Žirovski vrh in energetske učinkovito čistilno napravo za odpadne vode za Eko Sklad. Poleg tega je v sodelovanju z Evropsko komisijo priskrbel tudi posojila bankam NLB, BACA, Hypo Alpe-Adria Bank in Banka Koper za kreditne linije malim in

srednje velikim podjetjem in občinam. Sodelovanje z EBRD bi bilo mogoče pri poslih, ki vključujejo različne skupine tveganj, pri čemer bi EBRD lahko prevzela večje tveganje.

PRILOGA 1: FINANCIRANI PROJEKTI NA LETO

(v milijonih EUR po stanju na dan 30. september 2006)

Leto in št. projekta	Ime projekta	Regionalno/neposredno	Datum podpisa	Skupna vrednost projekta	Delež EBRD	Dolg	Lastniški kapital	Stanje projekta
327	Projekt Dravske elektrarne	Neposredno	25/04/93	107,2	65,1	65,1	0,0	Končano
932	Evrovizija –RTV Slovenija	Neposredno	19/08/93	0,8	0,8	0,8	0,0	Končano
1993				108,0	65,9	65,9	0,0	
121	SKB Banka d.d. (kreditna linija)	Neposredno	18/02/94	25,0	25,0	25,0	0,0	Končano
349	Slovenske železnice p.o.	Neposredno	12/04/94	130,6	42,8	42,8	0,0	Se odplačuje
1847	Družba za avtoceste (DARS)	Neposredno	13/05/94	50,1	25,2	25,2	0,0	Se odplačuje
339	Direkcija RS za ceste	Neposredno	10/06/94	44,0	21,5	21,5	0,0	Se odplačuje
637	Aquasava	Neposredno	16/06/94	12,7	4,7	4,7	0,0	Končano
118	Sklad Horizonte	Neposredno	01/07/94	9,2	3,0	0,0	3,0	Se odplačuje
1741	SKB Banka (kapitalska naložba)	Neposredno	14/12/94	31,0	14,9	0	14,9	Končano
803	Sarrio Slovenija – dolg	Neposredno	20/12/94	24,8	10,0	10,0	0,0	Končano
2075	Sarrio Slovenija – lastniški kapital	Neposredno	20/12/94	10,2	2,7	0,0	2,7	Končano
1994				337,9	149,8	129,1	20,6	
1254	Slovenski razvojni kapitalski sklad	Neposredno	16/01/95	18,8	4,2	0,0	4,2	Končano
2596	SRP – Slovenija SRP – Eurofin	Neposredno	11/05/95	0,5	0,5	0,0	0,5	Končano
2597	SRP Slovenija – Družba	Neposredno	12/05/95	3,6	3,6	0,0	3,6	Končano
1059	Slovenski plinovodi	Neposredno	25/07/95	7,9	2,3	2,3	0,0	Končano
1953	Julon	Neposredno	16/11/95	52,8	12,3	12,3	0,0	Končano
1995				83,7	22,9	14,6	8,3	
3576	Julon 2	Neposredno	18/12/96	10,2	5,1	5,1	0,0	Končano
3130	Mercator	Neposredno	19/12/96	54,9	3,8	3,8	0	Končano
1996				65,1	8,9	8,9	0,0	
4397	Aquasava 2 d.o.o.	Neposredno	20/10/97	11,5	5,5	5,5	0,0	Končano
4640	Merkur	Neposredno	20/10/97	48,7	12,0	0	12,0	Končano
1997				60,3	17,5	5,5	12,0	
4366	Alpina	Neposredno	22/12/98	5,9	5,9	4,1	1,8	Končano
1998				5,9	5,9	4,1	1,8	
362	Čistilna naprava Maribor – koncesija	Neposredno	15/04/99	47,4	14,8	14,8	0,0	Se odplačuje
4442	Sklad za informacijsko in komunikacijsko tehnologijo in industrijsko elektroniko	Naložba v regionalni sklad	02/06/99	8,2	1,9	0,0	1,9	Se izplačuje

5049	Sklad AIG Nova Evropa	Naložba v regionalni sklad	29/06/99	13,0	2,3	0	2,3	Se odplačuje
7368	Slovenija FI FW – Ljubljanska banka (podrejeno posojilo)	Neposredno	06/08/99	25,0	15,0	15,0	0,0	Končano
8027	Slovenija FI FW – SKB banka (stanovanjsko posojilo)	Neposredno	27/08/99	10,0	10,0	10,0	0,0	Končano
9144	Regionalni / Sklad zasebnega lastniškega kapitala – Tigranit	Naložba v regionalni sklad	07/12/99	3,6	0,7	0,0	0,7	Končano
1999				107,2	44,7	39,8	4,9	
10652	Julon – razširitev	Neposredno	21/07/00	20,2	9,5	9,5	0,0	Se odplačuje
7880	EU/EBRD I. faza NKBM	Neposredno	20/09/00	5,0	5,0	5,0	0	Se odplačuje
11303	EU/EBRD I. faza Banka Koper	Neposredno	15/11/00	5,0	5,0	5,0	0	Končano
2000				30,2	19,5	19,5	0,0	
13120	EU/EBRD I. faza – Euroventures Danube BV	Naložba v regionalni sklad	26/02/01	2,8	0,6	0	0,6	Se izplačuje
17580	Hermes Softlab	Neposredno	13/06/01	9,0	3,0	0	3,0	Se izplačuje
13199	Raiffeisen – Širitveni sklad EU	Naložba v regionalni sklad	02/07/01	3,7	1,9	0,0	1,9	Se odplačuje
22303	Mobitel GSM	Neposredno	13/12/01	185,0	25,0	25,0	0	Končano
17767	Regionalni portfelj Europolis	Naložba v regionalni sklad	14/12/01	75,0	26,3	10,9	15,3	Se odplačuje
2001				275,5	56,7	35,9	20,8	
24756	Nova Ljubljanska banka – privatizacija	Neposredno	09/07/02	562,4	63,7	0,0	63,7	Se odplačuje
29432	EU/EBRD II. faza Banka Koper	Neposredno	03/12/02	5,0	5,0	5,0	0,0	Se odplačuje
27587	Investicijski sklad Heitman CE Property Partners II	Naložba v regionalni sklad	09/12/02	3,6	1,1	0	1,1	Se odplačuje
2002				571,1	69,8	5,0	64,9	
30225	EU/EBRD – Razširitev 4 – Raiffeisen Leasing Slovenija	Neposredno	15/01/03	7,0	7,0	7,0	0,0	Se izplačuje
34392	Volksbank FW – Volksbank Ljudska banka Slovenija – podrejeno posojilo	Neposredno	09/09/03	10,0	10,0	10,0	0,0	Se izplačuje
33512	Volksbank-Ljudska banka Slovenija – GEF (Svetovni okoljski sklad)	Neposredno	02/12/03	12,0	12,0	12,0	0,0	Se odplačuje
30156	Lafarge Slovenija	Neposredno	22/12/03	66,0	20,0	0	20,0	Se izplačuje
2003				95,0	49,0	29,0	20,0	
29168	Pristopni sklad	Naložba v reg. sklad	24/02/04	60,0	15,0	0	15,0	Se izplačuje

33613	Svetovni okoljski sklad GEF – Bank Austria Creditanstalt Slovenija	Neposredno	17/05/04	14,0	14,0	14,0	0,0	Se odplačuje
33206	NLB–GEF (Svetovni okoljski sklad)	Neposredno	08/09/04	12,0	12,0	12,0	0,0	Se izplačuje
34865	EU/EBRD – Razširitev 5 – Leasing	SKB Neposredno	15/09/04	10,0	10,0	10,0	0,0	Se izplačuje
35156	Probanka – GEF (Svetovni okoljski sklad)	Neposredno	24/12/04	7,0	7,0	7,0	0,0	Se izplačuje
2004				103,0	58,0	43,0	15,0	
36167	Konvergenčni sklad Emerging Europe II	Naložba v regionalni sklad	24/08/05	3,6	3,6	0,0	3,6	Se odplačuje
35562	EU/EBRD – Razširitev 5 – HVB Leasing	Neposredno	20/10/05	5,0	5,0	5,0	0,0	Se izplačuje
35987	Zasebni kapitalski sklad Argus Capital Partners II	Naložba v regionalni sklad	07/12/05	0,3	0,3	0,0	0,3	Se izplačuje
34894	Sklad lastniškega kapitala – Southeast Europe Equity Fund II	Naložba v regionalni sklad	15/12/05	2,0	2,0	0,0	2,0	Se izplačuje
36404	EU/EBRD – Razširitev 5 – za razvoj podeželja – SKB Leasing	Neposredno	21/12/05	7,0	7,0	7,0	0,0	Se izplačuje
36617	EU/EBRD – Razširitev 5 – Volksbank Ljudska banka Slovenija	Neposredno	22/12/05	7,0	7,0	7,0	0,0	Se izplačuje
36617	SG AM Eastern Europe L. P.	Naložba v regionalni sklad	22/12/05	5,9	3,3	0,0	3,3	Se odplačuje
2005				30,8	28,2	19,0	9,2	
SLOVENIJA SKUPAJ				1.873,7	596,8	419,3	177,5	

PRILOGA 2: ZBIRNIK POSLOV PO PANOGAH

(v milijonih EUR po stanju na dan 30. september 2006)

Sektor – dejavnost (po Standardni industrijski klasifikaciji – SIC)	Skupina dejavnosti (po SIC)	Število projektov	Skupna vrednost projektov	Financiranje EBRD	Dolg	Lastniški kapital	Delež prevzete obveznosti v %
Energetika	Naravni viri	1,0	8	2	2	0	0 %
	Elektrika in energija	1,0	107	65	65	0	10 %
<i>Delni seštevek – energetika</i>		2,0	115	67	67	0	10 %
Finančne institucije	Banka – lastniški kapital	2,0	593	79	0	79	22 %
	Banka – posojanje	2,9	137	127	127	0	19 %
	Skladi lastniškega kapitala	2,9	60	22	0	22	3 %
	Nebančne finančne institucije	0,3	29	29	29	0	4 %
<i>Delni seštevek – finančne institucije</i>		8,1	819	256	156	100	48 %
Industrija – splošno	Industrija – splošno	10,6	322	95	55	40	14 %
<i>Delni seštevek – industrija splošno</i>		10,6	322	95	55	40	14 %
Infrastruktura	Komunalna in okoljska infrastruktura	1,0	47	15	15	0	2 %
	Promet	3,0	225	89	89	0	14 %
<i>Delni seštevek – infrastruktura</i>		4,0	272	104	104	0	16 %
Specializirane panoge	Nepremičnine in turizem	0,5	142	43	11	32	7 %
	Telekomunikacije, informatika in mediji	1,4	203	31	26	5	5 %
<i>Delni seštevek – specializirane panoge</i>		1,9	345	74	37	37	11 %
SLOVENIJA SKUPAJ		26,6	1.874	597	419	177	100%

PRILOGA 3: IZBRANI EKONOMSKI KAZALCI

Slovenija	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
						<i>Estimate</i>	<i>Projection</i>
Proizvodnja in izdatki	<i>(Realna stopnja rasti v %)</i>						
BDP	4,1	2,7	3,5	2,7	4,4	4,0	4,7
Zasebna potrošnja	0,7	2,3	1,3	3,5	2,6	3,4	na
Javna poraba	2,6	3,9	3,2	1,6	3,4	2,2	na
Bruto investicije v osnovna sredstva	1,8	0,4	0,9	7,1	7,9	1,5	na
Izvoz blaga in storitev	13,2	6,3	6,7	3,1	12,5	10,5	na
Uvoz blaga in storitev	7,3	3,0	4,8	6,7	13,4	7,0	na
Industrijska bruto proizvodnja	6,3	3,1	2,5	1,4	2,3	3,4	na
Kmetijska bruto proizvodnja	0,6	-4,0	13,2	-15,7	16,9	-5,1	na
Zaposlenost²	<i>(Stopnja rasti v %)</i>						
Aktivno prebivalstvo (konec leta)	1,4	1,0	-3,2	3,2	2,6	2,4	na
Zaposlednost (konec leta)	2,6	0,6	-2,6	2,9	2,9	1,7	na
Brezposelnost (konec leta)	6,6	7,0	6,5	6,7	6,5	7,2	na
Cene in plače	<i>(Stopnja rasti v %)</i>						
Cene življenjskih potrebščin (letno povprečje)	8,9	8,4	7,5	5,6	3,6	2,5	2,7
Cene življenjskih potrebščin (konec leta)	8,9	7,0	7,2	4,6	3,2	2,3	3,0
Proizvajalčeve cene (letno povprečje)	7,6	9,0	5,2	2,6	4,3	2,7	na
Proizvajalčeve cene (konec leta)	9,2	7,5	3,7	2,1	4,9	1,8	na
Bruto povprečni mesečni dohodek v gospodarstvu (letno povprečje)	10,6	11,9	9,8	7,5	4,4	4,9	na
Državni sektor ⁴	<i>(Delež v BDP v %)</i>						
Bilanca javnih financ	-3,9	-4,3	-2,5	-2,8	-2,3	-1,4	-1,6
Javnofinančni odhodki	48,1	49,0	48,0	48,1	47,5	47,2	na
Javnofinančni dolg	27,1	28,2	29,7	29,1	29,4	28,8	na
Denarni sektor	<i>(Stopnja rasti v %)</i>						
Široki denarni agregat (M2, konec leta)	17,1	29,9	11,0	6,2	8,0	8,3	na
Domači krediti (konec leta)	16,7	16,9	14,1	14,4	24,1	20,1	na
Široki denarni agregat (M2 konec leta)	46,1	53,7	53,4	52,3	52,3	53,7	na
Obresti in menjalni tečaji	<i>(Konec leta v % na leto)</i>						
Diskontna stopnja	8,2	7,8	7,3	8,0	3,3	3,8	na
Medbančna tržna obrestna mera (povprečje)	7,0	6,9	4,9	5,6	4,4	3,7	na
Obresti za depozite (31-90 dni)	10,0	9,8	8,2	6,0	3,8	3,2	na
Posojilna obrestna mera (kratkoročna potrošniška posojila)	13,6	13,5	12,3	10,4	8,6	7,7	na
Menjalni tečaj (konec leta)	227,4	250,9	221,1	189,4	176,2	202,4	na
Menjalni tečaj (letno povprečje)	222,7	242,7	240,2	207,1	192,4	192,7	na
Zunanji sektor	<i>(V milijonih EUR)</i>						
Tekoči račun	-583	38	247	-196	-720	-547	-693
Trgovinska bilanca	-1.227	-684	-265	-543	-1.009	-1.026	-1.113
Izvoz trgovskega blaga	11.626	12.632	13.521	13.882	15.715	17.809	20.463
Uvoz trgovskega blaga	12.364	12.781	13.166	13.885	16.037	17.979	20.658
Neposredne tuje naložbe, neto	77	251	1.556	-151	224	-58	na
Bruto rezerve brez zlata (konec leta)	3.436	4.908	6.702	6.798	6.464	6.824	na
Zunanji dolg	9.490	10.403	11.484	13.259	15.271	19.566	na
Bruto rezerve brez zlata (konec leta) ⁶	3,3	4,7	6,1	5,9	4,8	4,6	na
Servisiranje dolga	9,6	14,6	14,6	16,6	16,9	16,6	na
Memorandumske postavke	<i>(V navedenih denominacijah)</i>						
Prebivalstvo (konec leta, v milijonih)	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	na
BDP (v milijonih tolarjev)	4.300	4.800	5.355	5.814	6.272	6.620	7.055
BDP na prebivalca (v USD)	9.704	9.995	11.174	14.105	16.382	17.263	na
Delež industrije v BDP (v %)	30,0	30,1	29,6	29,8	29,3	28,2	na
Delež kmetijstva v BDP (v %)	3,2	3,0	3,2	2,6	2,7	2,5	na
Tekoči račun/BDP (iv %) ⁷	-2,8	0,2	1,0	-0,8	-2,7	-2,0	-2,4
Zunanji dolg - rezerve (v milijonih EUR)	4.786	3.890	3.642	5.556	7.787	10.732	na
Zunanji dolg/BDP (v %) ⁸	45,3	47,1	48,5	53,3	58,2	70,8	na
Zunanji dolg/izvoz blaga in storitev (v %) ⁹	81,6	82,4	84,9	95,5	97,2	109,9	na

¹ Dodana vrednost v kmetijstvu

² Na podlagi preglednih podatkov aktivnega prebivalstva.

³ Podatki za podjetja, ki so do leta 2004 zaposlovala tri ali več oseb.

Od leta 2005 dalje so upoštevani tudi podatki za pravne osebe v zasebnem sektorju z 1 ali 2 zaposlenima.

⁴ Javne finance vključujejo državo, občine in zunajproračunske sklade. Od leta 2000 dalje so podatki izračunani v skladu z metodologijo Eurostata (ESA95).

⁵ Po usklajeni opredelitvi ECB.

⁶ Razmerje izračunano v EUR.

⁷ Razmerje izračunano v EUR.

⁸ Razmerje izračunano v EUR.

⁹ Razmerje izračunano v EUR.

PRILOGA 4: OCENA VPLIVA EBRD NA PREHOD PO SEKTORJIH

<i>Sektor</i>	<i>Vpliv</i>	<i>Pripombe</i>
Agroživilstvo	Nikakršen	EBRD se ni vključevala.
Bančništvo	Pomemben	V letu 2002 je bil ključni prispevek EBRD podpora delni privatizaciji Nove Ljubljanske banke, največje bančne skupine v državi. S tem se je banka lotila ključnih izzivov prehoda v državi, kar je vključevalo tudi podporo dodeljevanju kreditov po komercialnih pogojih in usposabljanje v bančnem sektorju z navzočnostjo tujih institucij. Med drugimi projekti so bile kreditne linije za MSP (glej poglavje o MMSP) in več kreditnih linij, s katerimi so finančne institucije začele ponujati finančne produkte za okoljske projekte.
Energetska učinkovitost	Nikakršen	V pregledovanem obdobju ni bilo novih projektov.
Industrijski sektor	Minimalen	V zadnjih 5 letih se je EBRD v Sloveniji vključila v samo dva projekta, namenjena predvsem podpori posodobitve in prestrukturiranja družb z vključevanjem tujih naložbenikov. S prvim projektom (Julon, ocenjen kot zadovoljiv/šibek) je bil delno dosežen zastavljeni vpliv na prehod, ker je bil projekt (uvajanje moderne tehnologije z investicijskim programom tujega naložbenika v opremo) dokončan z večletno zakasnitvijo, delno pa zaradi tega, ker družba ni izpolnila svojih pogodbenih obveznosti, kar kaže na neustrezno upravljanje podjetja in nedoseganje standardov poslovnega ravnanja. Drugi projekt je izpolnil pričakovanja glede vpliva na prehod (učinkovitost, doseženi standardi varstva okolja in varstva pri delu ter doseženi standardi poslovnega ravnanja).
MMSP	Minimalen	V okviru kreditnih možnosti EU/EBRD za MSP so bile razširjene kreditne linije Banki Koper in Novi Kreditni banki Maribor, na podlagi katerih je bilo odobrenih okrog 400 posojil. Vse te naložbe so bile podprte s strokovnim sodelovanjem za vzpostavljanje institucij. Čeprav je imela Banka Koper dodatno ugodnost zaradi nadaljevanja posojila, sta ti dve banki med najmanj uspešnimi slovenskimi bankami, ki so bile vključene v to okvirno možnost kreditiranja, in to po številu razdeljenih posojil, povprečni višini posojil in izkoriščenosti subvencij. V liziškem delu teh možnosti kreditiranja so bile kreditne linije razširjene še na Raiffeisen Leasing in SKB Leasing, iz česar je bilo sklenjenih 435 liziških poslov, SKB se je vključil v to okvirno možnost kreditiranja šele ob koncu leta 2004. Raiffeisen je bil v njej udeležen že od januarja 2003, vendar se zdi, da lizing za mala in srednje velika podjetja ni ključno področje dejavnosti te družbe.
OOIS	Nikakršen	V pregledovanem obdobju ni bilo novih projektov.
Naravni viri	Nikakršen	V pregledovanem obdobju ni bilo novih projektov.

<i>Sektor</i>	<i>Vpliv</i>	<i>Pripombe</i>
Nebančne finančne institucije	Minimalen	EBRD je sodelovala z organom za zavarovalni nadzor v dveh projektih strokovnega svetovanja v zvezi z uvajanjem elektronsko zasnovanega poročanja za zavarovalni nadzor po medmrežju. Ureditev zavarovalništva in nadzor nad njim v Sloveniji je zdaj splošno uporabljen kot model tudi za druge države. EBRD je tudi dejavno vključena v politični dialog z vlado o načinih preoblikovanja sektorja zavarovalništva, ki ga še vedno obvladuje država. EBRD je razširila financiranje tudi na dve lizinški družbi v okviru možnosti financiranja EU za mala in srednje velika podjetja (glej poglavje o MMSP).
Električna energija	Nikakršen	V pregledovanem obdobju ni bilo novih projektov.
Skladi zasebnega lastniškega kapitala	Minimalen	EBRD je bila navzoča v sektorju zasebnega lastniškega kapitala v državi prek Slovenskega razvojnega kapitalskega sklada in slovenskega sklada Horizonte. Slovenski razvojni kapitalski sklad je financiral 11 naložb, od katerih so bile vse udejanjene z mešanico prodaj deležev, menedžerskih odkupov družb in prodaj na sekundarnem trgu (z enim samim odpisom). Celoten donos sklada je bil dober. Vendar pa so naložbene strategije sklada in izvajanja upravljavcev sklada komajda prinesli kaj dodane vrednosti in donosi so bili na splošno bolj slučajni zaradi pozitivnih gibanj na borznem trgu v povezavi s pristopom Slovenije k EU. Z vključevanjem tega sklada ni bil dosežen nikakršen prenos znanja (zasebnega lastniškega kapitala) in na podlagi teh projektov tudi ni prišlo do razširitve naložbenih dejavnosti z nadaljnjimi sredstvi. Uspešnost sklada Horizonte je bila bolj raznolika, vendar so mnoge od njegovih naložb še vedno nerealizirane.
Nepremičnine in turizem	Nikakršen	EBRD se na tem področju ni vključevala, čeprav je Slovenija ciljna država za nepremičninske sklade (Heitmanov nepremičninski sklad za srednjo Evropo II, sklad Europolis II in Pristopni sklad).
Telekomunikacije, informatika in mediji	Minimalen	V letu 2001 je EBRD pomagala Mobitelu GSM pri razvijanju dodatnega omrežja GSM. EBRD se je odločila tudi za naložbo lastniškega kapitala v slovensko družbo za razvoj programske opreme v podporo razvoja novih storitev, toda naložba ni bila uspešna. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja je EBRD zagotovila strokovno pomoč v podporo začetnim fazam razvoja in preobrazbe tega sektorja.
Promet	Nikakršen	V pregledovanem obdobju ni bilo novih projektov.

Vir: Pregled vplivov na prehod v tržno gospodarstvo 2 (CS/FO/05-17 z dne 20. septembra 2005).

PRILOGA 5: OCENA IZZIVOV PREHODA

Vir: Priloga 6 (Ocena izzivov prehoda) izhaja iz dokumenta Ocena izzivov prehoda (CS/FO/05-10, z dne 27. aprila 2005
Priloga 1 (Ocena po državah in povzetek utemeljitev)

SLOVENIJA	Ustroj	Institucije	Upravljanje	Pripombe
Agroživilstvo	<i>Majhen</i>	Majhne	Majhno	Slabo delujoči trg z zemljišči. Počasen napredek pri privatizaciji preostalih državnih farm. Živilskopredelovalna podjetja bodo morala še povečati učinkovitost in dvigniti standarde. Potrebne so izboljšave pri distribuciji in sledljivosti. Kreditiranje tega sektorja je omejeno.
Bančništvo	<i>Sreden</i>	Majhne	Majhno	Ureditve s predpisi je vzpostavljena, čeprav so zavarovane transakcije zakonsko omejene. Število bank se ne spreminja in le manjšina jih je v tuji lasti. Privatizacija še ni dokončana in banke v državni lasti imajo v rokah pomemben del sredstev. Domačega kreditiranja zasebnega sektorja (v % od BDP) je malo. Potreben bi bil skrbnejši nadzor.
Energetska učinkovitost	<i>Velik</i>	Srednje	Srednje	Organ za urejanje tega sektorja bi bilo treba še okrepiti. Trg energetskih storitev je še precej nedejaven kljub temu, da deluje več podjetij za energetske upravljanje objektov. Slovenija je ratificirala Kiotski protokol in je vključena tudi v shemo EU za trgovanje z emisijami.
Splošna industrija	<i>Sreden</i>	Majhne	Srednje	Državno urejanje zasebnega sektorja je še vedno dokaj veliko. Lotiti se bo treba urejanje nefleksibilnega trga dela. Za podjetniški sektor bi bilo koristno tudi nadaljnje prestrukturiranje in umik države iz gospodarstva s pospešeno privatizacijo.
OOIS	<i>Sreden</i>	Srednje	Majhno	Nadzor nad lokalno infrastrukturo imajo občine, od katerih so mnoge premajhne, da bi lahko financirale ali izvajale nove projekte. Za oskrbo z vodo so zadolžena občinska komunalna podjetja, za nekatere posebne projekte pa so se že razvila tudi javno-zasebna partnerstva. Tarife so večinoma določene v skladu s stroški
MMSP	<i>Sreden</i>	Majhne	Srednje	Začetek poslovanja je povezan s srednje velikimi stroški. Vendar so bili nedavno urejeni registracijski uradi po načelu "vse na enem mestu". Obstaja tudi zasebni urad za kreditiranje. Zakonodaja o zavarovanju plačil in stečaju podpira posojanje MMSP. Stroški za registracijo zavarovanja plačil s premoženjem so nizki.
Naravni viri	<i>Majhen</i>	Majhne	Majhno	Trg distribucije nafte obvladujejo slovenske zasebne družbe. Edini dobavitelj plina na veliko je Geoplina, družba, v kateri ima po navedbah država 40 % lastniškega kapitala, do dobre četrtine je lastnik Petrol, ostalo pa imajo v rokah drugi naložbeniki, med katerimi je tudi Ruhrgas iz Nemčije. Država si prizadeva povečati svoj delež in pogajanja so v teku. Rudnik premoga Velenje je 100 %-no v državni lasti.
NBFI	<i>Sreden</i>	Majhne	Srednje	Zakonodaja in predpisi za trge vrednostnih papirjev in zavarovalništvo skoraj v celoti ustrezajo standardom IOSCO / IAIS, potrebne pa se še nekatere nadaljnje izboljšave. Trgi kapitala so primerno razviti. Trg zavarovalništva obvladuje družba, ki je v državni lasti. Lepo se razvijajo trgi lizinskih poslov in potrošniškega financiranja.
Električna energija	<i>Velik</i>	Srednje	Majhno	Sektor električne energije se je sicer razdružil, vendar je v njem še vedno zelo malo zastopan zasebni sektor. Na trgu sicer deluje neodvisni regulator, vendar v določanje tarif še vedno posega država. Država je proti privatizaciji.
Skladi zasebnega lastniškega kapitala	<i>Sreden</i>	Srednje	Srednje	Slovenija ima razumne standarde poročanja in zaščite pravic upnikov ter vse možnosti za nadaljnje vključevanje skladov zasebnega lastniškega kapitala. Vendar se morajo v državi še razviti domači kadri za upravljanje zasebnega lastniškega kapitala in naložbeniki, ki se bodo zavzemali za vlaganje domačega zasebnega kapitala. Ovira za razvoj zasebnega lastniškega kapitala je tudi razpoložljivost financiranja iz drugih virov.
Nepremičnine in turizem	<i>Sreden</i>	Majhne	Zelo majhno	Trgovanje z nepremičninami je popolnoma prosto, razen za tujce. Nepremičninski sektor se hitro razvija in vključuje nove vrste lastništva in finančnih instrumentov. Še vedno je nekaj poseganja države v ta sektor.

Telekomunikacije	<i>Sreden</i>	Majhne	Majhno	Slovenija je, podobno kot Češka republika, edina nova država članica EU, ki še ni privatizirala operaterja fiksne telefonije. Tudi eden od operaterjev mobilne telefonije je v državni lasti in svojih odločitev ne sprejema v celoti na komercialnih načelih. Obstaja sicer neodvisni regulator trga, vendar bo treba usklajevanje tarif še v celoti ponovno urediti.
Promet	<i>Sreden</i>	Srednje	Srednje	Na železnicah sta bili funkciji obratovanja in določanja usmeritev med seboj ločeni; glavna železniška podjetja so se združila, pomožne in spremljajoče službe pa so bile izločene. Na cestah se uveljavlja udeležba zasebnega sektorja pri gradnji in vzdrževanju. Preoblikovano je bilo financiranje sektorja cestogradnje.

PRILOGA 6: KAZALCI STRUKTURNIH SPREMEMB V REGIJI EU-8

	Češka rep.	Estonija	Mažarska	Latvija	Litva	Poljska	Slov. rep.	Slovenija
Podjetja (2005)								
Prihodki od privatizacije (skupaj, v % od BDP)	25,1	na	34,2	5,4	13,7	13,9	35,1	4,9
Delež zasebnega sektorja v BDP (v %)	80,0	80,0	80,0	70,0	75,0	75,0	80,0	65,0
Delež zasebnega sektorja v zaposlovanju (v %)	70,0	75,6	79,4	76,0	na	71,0	75,0	na
Proračunske subvencije in tekoči transferi (v % od BDP)	9,4	1,5	2,3	4,5	0,8	na	1,3	20,3
Delež industrije v celotni zaposlenosti (v %)	28,9	26,0	32,4	na	20,1	21,2	28,8	30,7
Sprememba v produktivnosti dela v industriji (v %)	5,7	13,7	6,8	na	4,9	7,8	2,7	2,1
Naložbe/BDP (v %)	26,5	30,3	20,3	34,2	25,0	20,2	28,4	26,0
<i>EBRD indeks manjše privatizacije</i>	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3
<i>EBRD indeks privatizacije velikih podjetij</i>	4,0	4,0	4,0	3,7	4,0	3,3	4,0	3,0
<i>EBRD indeks preoblikovanja podjetij</i>	3,3	3,7	3,7	3,0	3,0	3,7	3,7	3,0
Trgi in trgovina (2005)								
Delež nadzorovanih cen v indeksu cen življenjskih potrebščin (v %)	10,9	26,7	15,4	14,3	18,2	1,2	21,9	16,7
Število izdelkov z nadzorovanimi cenami v košarici EBRD-15	1,0	2,0	2,0	2,0	1,0	1,0	2,0	1,0
Delež trgovinske menjave z netranzijskimi državami (v %)	na	72,3	80,2	54,5	54,2	75,9	na	74,6
Delež trgovine v BDP (v %)	124,4	124,5	117,3	85,8	101,5	64,2	140,1	108,7
Tarifni prihodki (v % od uvoza)	0,2	na	0,1	0,3	0,4	0,4	0,1	0,3
<i>EBRD indeks sprostitve cen</i>	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,0
<i>EBRD indeks devizne menjave in sprostitve trga</i>	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3
<i>EBRD indeks politike proste konkurence</i>	3,0	3,3	3,3	3,0	3,3	3,0	3,3	2,7
Finančni sektor (2005)								
Število bank (v tuji lasti)	36 (27)	13 (10)	38 (27)	23 (10)	12 (6)	61 (50)	23 (16)	25 (9)
Delež sredstev v državnih bankah (v %)	2,5	0,0	7,0	4,3	0,0	21,5	1,1	12,0
Delež sredstev v tujih bankah (v %)	84,4	99,4	82,6	57,9	91,7	74,2	97,3	22,6
Neservisirana posojila (v % od vseh posojil)	4,0	0,2	3,1	0,7	0,7	12,9	5,5	6,4
Domači krediti zasebnemu sektorju (v % od BDP)	16,8	58,9	51,1	67,4	34,0	23,1	26,8	56,4
Domači krediti gospodinjstvom (v % od BDP)	13,9	28,1	15,7	27,2	12,0	12,6	13,0	14,5
Od tega hipotekarna posojila (v % od BDP)	7,9	23,3	11,6	19,6	9,0	5,1	3,6	3,6
Borzna kapitalizacija (v % od BDP)	31,9	25,3	31,9	16,8	31,8	31,3	9,5	23,5
Obseg borznega trgovanja (v % tržne kapitalizacije)	118,6	51,1	78,0	4,6	10,1	36,3	1,6	9,0
Izdaja evroobveznic (v % od BDP)	1,1	2,5	6,1	0,0	3,0	4,0	0,0	0,0
<i>EBRD indeks preoblikovanja bančnega sektorja</i>	4,0	4,0	4,0	3,7	3,7	3,7	3,7	3,3
<i>EBRD indeks preoblikovanja nebančnih institucij</i>	3,7	3,3	4,0	3,0	3,0	3,7	2,7	2,7
Infrastruktura (2005)								
Stopnja prodiranja fiksnega (mobilnega) telefona (na 100 prebivalcev)	31,5 (115,2)	33,3 (108,8)	33,2 (92,3)	31,7 (81,1)	23,4 (127,1)	30,6 (75,7)	22,2 (84,1)	41,5 (89,4)
Stopnja prodiranja interneta (na 10.000 prebivalcev)	376,8	476,4	479,2	258,7	274,3	70,5	227,3	269,7
Produktivnost dela na železnici (1989=100)	81,3	359,7	154,0	118,6	77,1	98,8	64,8	155,4
Električne tarife za gospodinjstva (v centih na kWh)	11,4	9,2	14,7	8,1	10,2	12,1	14,9	13,1
Povprečna stopnja pobranih plačil za elektriko (v %)	100	na	na	na	na	na	na	90
BDP na enoto porabljene energije (PKM v USD na kg energije)	na	na	na	na	na	na	na	na
<i>EBRD indeks infrastrukturne preobrazbe</i>	3,3	3,3	3,7	3,0	2,7	3,3	3,0	3,0
<i>Električna energija</i>	3,3	3,0	4,0	3,3	3,3	3,3	4,0	3,0
<i>Železnice</i>	3,0	4,3	3,3	3,3	2,3	4,0	3,0	3,0
<i>Ceste</i>	3,0	2,3	3,7	2,3	2,3	3,0	2,3	3,0
<i>Telekomunikacije</i>	4,3	4,0	4,0	3,0	3,3	4,0	3,7	3,0
<i>Voda in odpadna voda</i>	4,0	4,0	4,0	3,3	3,3	3,3	3,0	3,3

PRILOGA 7: POLITIČNA IN DRUŽBENA OCENA

Notranja politika

Republika Slovenija je sprejela in izvaja načela večstrankarske demokracije, pluralizma in tržnega gospodarstva, tako da izpolnjuje pogoje iz 1. člena Sporazuma o ustanovitvi EBRD.

Slovenija je postala neodvisna 25. junija 1991 po splošnem referendumu, organiziranem v decembru 1990, na katerem se je tako odločilo 88,2 % od skupaj 93,2 % državljanov, ki so prišli na referendum.

Sedanja ustava zagotavlja spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, načela pravne in socialne države ter načela delitve oblasti na zakonodajno, izvršno in sodno. Z ustavo, ki je bila uzakonjena leta 1991, je Slovenija vzpostavila parlamentarno demokracijo s predsednikom države, ki je izvoljen na neposrednih splošnih volitvah za petletni mandat, predsednikom vlade, ki ga imenuje predsednik države in izvoli državni zbor, ter vlado, ki jo imenuje predsednik vlade in potrди državni zbor. Državni zbor sestavlja 90 poslancev, izvoljenih za štiriletni mandat; od teh jih je 88 izvoljenih predstavnikov parlamentarnih strank ter po en predstavnik italijanske in madžarske narodne skupnosti. Državni svet je sestavljen iz 40 izvoljenih predstavnikov delodajalcev in drugih strokovnih združenj. To je predvsem svetovalno telo, ki je izvoljeno za pet let in ima omejena zakonodajna pooblastila.

Na zadnjih državnozborskih volitvah, ki so bile 3. oktobra 2004, je desnosedinska Slovenska demokratska stranka (SDS) Janeza Janše premagala levosredinsko Liberalno demokracijo Slovenije (LDS) prejšnjega predsednika vlade Antona Ropa, s čemer je bila prekinjena 12-letna vladavina liberalcev. Po zmagi je Predsednik vlade Janša oblikoval koalicijo s tesnim zaveznikom svoje stranke, Novo Slovenijo (NSi), ter s populistično Slovensko ljudsko stranko (SLS) in Demokratično stranko upokojencev Slovenije (DeSUS). Toda nova vlada ima le tesno večino v 90-sedežnem državnem zboru. Po porazu na volitvah je LDS oktobra 2005 izvolila novega vodjo, Jelka Kacina, nekdanjega svetovalca za obrambo in namestnika obrambnega ministra v prvi pokomunistični vladi v državi. V zadnjem času je stranka dodatno nazadovala zaradi izstopa nekaterih pomembnih članov LDS, zlasti Predsednika Drnovška, ki niso bili zadovoljni s tem, da stranka nima prave usmeritve. Odkar je izgubila zadnje državnozborske volitve, ni LDS novi vladi postavila nobenih pomembnejših izzivov. Lokalne volitve za župane in občinske svete v 210 občinah so bile 22. oktobra 2006. Vladajoča Slovenska demokratska stranka (SDS) je dobila večino sedežev v mestnih svetih, vendar ji je v prvem krogu volitev uspelo dobiti le 14 županov. Zoran Jankovič, neodvisni kandidat in nekdanji predsednik uprave Mercatorja, vodilnega trgovca na drobno v Sloveniji, je postal novi župan Ljubljane s 63 % glasovi, daleč pred izbranim kandidatom vladajoče koalicije, nekdanjim guvernerjem Banke Slovenije, Francetom Arharjem, ki je dobil 20,8 % glasov. Jankovič je bil tesno povezan s prejšnjim predsednikom in prenoviteljem, nekdanjim komunistom Milanom Kučanom, in je bil hkrati tudi zelo kritičen do Janševe vlade.

Naslednje državnozborske volitve bodo jeseni leta 2008.

V letih 2005-2006 je vlada pripravila celovito nacionalno strategijo razvoja, v kateri je poudarjena potreba po izvajanju tržnemu gospodarstvu prijaznejših usmeritev, ki naj bi poenostavila davčno zakonodajo in izboljšala konkurenčno sposobnost države v skladu s cilji Lizbonske strategije. S tem v zvezi je vlada nedavno sprejela predlog zakona o javno-zasebnem partnerstvu, da bi spodbudila naložbe v javne projekte. Ta zakonski predlog zavezuje vse pogodbenice, da proučijo izvedljivost javno-zasebnega partnerstva za vse projekte nad določeno vrednostjo. Vlada je sprejela tudi smernice za privatizacijo družb v energetske sektorju, kar naj bi dejansko zagotovilo, da bosta v državi delovala vsaj dva dobavitelja energije, ki si bosta lahko konkurirala na državni in regionalni ravni.

Glede položaja medijev se je povečala zaskrbljenost zaradi nedavnih sprememb zakonodaje, zlasti normativov za dodeljevanje državne pomoči, kar bi vladi lahko omogočalo izvajati večji nadzor nad tiskanimi in radiodifuznimi mediji, ter zaradi uvedbe strožjih predpisov glede pravice do odgovora, v skladu s katerimi ima vsaka stranka pravico popraviti, kar je bilo po njenem mnenju poročano nepošteno ali drugače neprimerno. Na podlagi teh zadnjih sprememb bi novinarji lahko postali bolj ranljivi za pritiske političnega vodstva. V zakon je vnešena tudi obveznost predložitve stališč uredniške politike vladnim organom, kar bi lahko neposredno ogrožalo neodvisnost in pluralnost medijev.

Mednarodni odnosi

Slovenija je postala članica EU 1. maja 2004 po nezavezujočem vsedržavnem referendumu, ki je bil marca 2003 in na katerem se je 90 % vseh, ki so se ga udeležili, glasovalo za članstvo. Slovenija se je vključila v NATO 29. marca 2004 po splošnem referendumu, ki je bil marca 2003 in na katerem je za članstvo glasovalo 66 % vseh, ki so se ga udeležili.

Slovenija je tudi članica vrste mednarodnih organizacij in finančnih institucij, med katerimi so Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (od leta 1992; v letu 2005 je Slovenija eno leto predsedovala OVSE), Združeni narodi (1992), Svetovna zdravstvena organizacija (1992), Sklad Združenih narodov za otroke (1992), Mednarodni denarni sklad (1993), Svetovna trgovinska organizacija (1995).

Maja 2006 je Evropska komisija v dogovoru z Evropsko centralno banko priporočila, da bo Slovenija, kot je bilo načrtovano, 1. januarja 2007 lahko kot prva od novih držav članic EU, ki je izpolnila vse maastrichtske makroekonomske konvergenčne kriterije, uvedla evro kot nacionalno valuto. Z uvedbo evra bo izključeno menjalno tveganje med Slovenijo in drugimi državami EU, ki so njeni najpomembnejši trgovinski partnerji, hkrati pa bo to pomenilo korak naprej v zmanjševanju ovir za splošni pritok kapitala. Poleg tega je bilo predvideno, da bo Slovenija na podlagi pozitivne ocene EU oktobra 2007 vstopila v schengensko območje zaradi dobrega sodelovanja policije, varstva podatkov in varnosti pomorske meje. Zaradi težav z osrednjim informacijskim sistemom EU se je to zakasnilo, vendar se v decembru pričakuje sklep Sveta EU glede datuma vstopa Slovenije v schengensko območje. Slovenija bo tudi prva nova država članica EU, ki bo prevzela rotirajoče predsedovanje EU v prvem polletju leta 2008. Odločitev je bila med političnimi strankami v državi sprejeta s prepričljivim soglasjem zaradi večje politične teže in splošne večje prepoznavnosti, ki jo bo Slovenija s tem

predsedovanjem pridobila v Evropi. Priprave tečejo in cela vrsta vladnih resorjev in agencij se zdaj že ukvarja s političnimi vprašanji, kot so: predelava ustave za Evropsko unijo, širitev, zunanja politika skupaj z evropsko sosedsko politiko, razvoj infrastrukture – tudi s sofinanciranjem EU, energetska politika in zanesljivost preskrbe z energijo ter energetska učinkovitost in obnovljivi viri energije, lizbonska strategija, kohezijska politika (vmesni pregled), skupna kmetijska politika (pregled SKP v letu 2008). Ta vprašanja je vlada opredelila kot področja, na katerih lahko Slovenija največ prispeva in ima največ izkušenj. Slovenija bo še naprej obdržala vlogo dejavne zunanje politike na območju nekdanje Jugoslavije, zlasti v podporo širitvi EU na zahodni Balkan.

Slovenija podpira prošnjo Hrvaške za članstvo v EU, toda odnosi med državama so zapleteni in v njih je kar nekaj problematičnih zadev. Nekatera sporna vprašanja izhajajo iz nasledstva po nekdanji Jugoslaviji vključno z nepremičninskimi pravicami, bančnimi računi, državno mejo ter izkoriščanjem in financiranjem jedrske elektrarne Krško. Najbolj občutljiv ostaja spor o meji na morju v Piranskem zalivu, zlasti potem ko je Slovenija januarja letos enostransko razglasila celoten zaliv za izključno ribolovno cono.

Družben-socialna vprašanja

Demografski podatki in manjšine: Slovenija ima približno 2 milijona prebivalcev, od katerih je (po popisu leta 2002) 83,1 % Slovencev. V državi živita tudi dve narodni skupnosti: Italijani in Madžari. To sta avtohtoni manjšini in njune pravice so zaščitene po ustavi. To so med drugim pravica do svobodne uporabe narodnih simbolov, ohranjanja svoje identitete in ustanavljanja svojih organizacij, razvoja gospodarskih, kulturnih in znanstvenoraziskovalnih dejavnosti ter dejavnosti na področju javnega obveščanja in založništva. Ustava jim jamči tudi pravico do vzgoje in izobraževanja v lastnem jeziku.

Druge etnične skupnosti so Hrvati, Srbi, Bošnjaki (Muslimani), Jugoslovani, Makedonci, Črnogorci, Albanci in Romi. Ti ne štejejo za avtohtone manjšine in zato mnogih pravic tudi nimajo. Še več, ko je Slovenija leta 1992 postala neodvisna, je izbrisala imena približno 30.000 prebivalcev neslovenskega porekla (zlasti Srbov, etničnih Hrvatov in etničnih bosanskih Muslimanov, etničnih kosovskih Albancev in etničnih Romov) iz seznama svojih državljanov. To dejanje je bilo močno kritizirano kot upravni genocid in se zdaj obravnava kot vprašanje *izbrisanih*, kar ostaja občutljiva tema kot možna kršitev človekovih pravic.

Po popisu prebivalstva iz leta 2002 v državi 3.246 Romov. Ustava določa, da "položaj in posebne pravice romske skupnosti, ki živi v Sloveniji, ureja zakon". Parlament še ni sprejel zakonov, ki bi urejali te pravice za romsko skupnost. V študiji, ki jo je financirala Evropska komisija, je ocenjeno, da je 40 % Romov v državi avtohtonih. Mnogi Romi še vedno živijo daleč od drugih skupnosti v zaselkih brez osnovne komunalne opremljenosti in v njih ni elektrike, tekoče vode, sanitarij in dostopa do javnega prevoza. Romski predstavniki so poročali, da so nekatere lokalne skupnosti uredile zanje ločena podstandardna bivališča, v katera so bile romske skupnosti nasilno preseljene. Romski predstavniki so tudi poročali, da romski otroci pogosto obiskujejo ločene oddelke v šolah za učence s posebnimi potrebami.

Po popisu iz leta 2002 je Muslimanov 2,4 % prebivalstva. Čeprav sicer ni nobenih uradnih omejitev glede svobodnega izražanja veroizpovedi muslimanske skupnosti, se njihovo bogoslužje običajno opravlja v neprimernih okoliščinah v zasebnih hišah.

Dostop do socialne infrastrukture: Država zagotavlja obvezno, brezplačno in splošno osnovnošolsko izobraževanje za otroke do 9. razreda (stare 14 in 15 let) in še do 4 dodatna leta brezplačnega, prostovoljnega srednješolskega izobraževanja. Statistični podatki Ministrstva za šolstvo kažejo, da šolo obiskuje skoraj 100 % vseh šoloobveznih otrok, večina otrok pa konča tudi srednjo šolo. Država zagotavlja tudi splošno zdravstveno varstvo za vse državljane, tudi za otroke.

Človekove pravice: Na splošno deluje cela vrsta domačih in mednarodnih neodvisnih skupin za človekove pravice brez kakršnih koli omejitev s strani države; preiskujejo primere morebitnih kršitev človekovih pravic in objavljajo svoje ugotovitve. Državni uradniki so pri tem običajno pripravljeni sodelovati in se odzivajo na njihova mnenja. Varuh človekovih pravic deluje neodvisno in ga niti vlada niti katera koli stranka ne nadzoruje, ne vpliva nanj in ne posega v njegovo delo.

Slovenija se srečuje le z manjšimi težavami nedovoljene trgovine. Slovenija si dejavno prizadeva, da bi omejila tranzit čez svoje ozemlje, ni pa niti posebna država izvora niti ciljna država za trgovanje z ljudmi zaradi spolnega izkoriščanja. Država in nevladne organizacije pri teh zadevah sodelujejo, ustanovljena pa je bila tudi medresorska delovna skupina. Slovenija je podpisnica vseh mednarodnih sporazumov, ki se nanašajo na ta vprašanja in jih je prenesla tudi v svojo nacionalno zakonodajo. Tudi kazenski zakonik je bil 17. junija 2004 dopolnjen, tako da izrecno kriminalizira trgovanje z ljudmi. Slovenski pravosodni organi in organi kazenskega pregona se ukvarjajo z 10-15 takimi primeri na leto.

Delovnoppravna vprašanja: Slovenija je članica Mednarodne organizacije dela (MOD) in je ratificirala vseh osem konvencij MOD.¹ Zakon dopušča prosto delovanje sindikatov brez vmešavanja in vlada tudi v praksi štiti to pravico. Zakon določa pravico do kolektivnega pogajanja, ki se prav tako brez omejitev uresničuje v praksi. Zakon prepoveduje prisilno ali obvezno delo, vključno z otroškim delom; toda nekateri so poročali, da se tako delo izvaja v povezavi s trgovino z ljudmi. Ministrstvo za delo je odgovorno za spremljanje izvajanja delovnopravnih predpisov v praksi in ima zato svoj inšpekcijski organ; policija je odgovorna za preiskovanje vseh kršitev zakona.

Čeprav je povprečni čas brezposelnosti za moške in ženske enak, pa ženske pogosto opravljajo slabše plačana dela. V povprečju je zaslužek žensk le 90 % zaslužka moških. Vladni urad za enake možnosti si prizadeva za odpravo razlikovanja med ženskami in moškimi.

¹ Seznam MOD o uporabi mednarodnih standardov dela (ILO Application of International Labour Standards List)

PRILOGA 8: OKOLJE

Slovenija je podpisala sporazum o članstvu v EU v Atenah 16. aprila 2003 in nato postala članica Evropske unije 1. maja 2004. To je za mlado državo in njen trajnostni razvoj pomenilo tudi velik okoljevarstveni izziv.

Med pogajanjem za članstvo v EU v letih 1998–2003 je Slovenija na primer temeljito spremenila in uskladila svoj zakonski okvir za varstvo okolja, tako da so bile izpolnjene pravne zahteve EU. Zakon o varstvu okolja je slovenski parlament sprejel junija 1993. Marca 1998 je slovenska vlada odobrila vse ukrepe, potrebne za izvajanje okoljskega pravnega reda EU v Sloveniji. Septembra 1999 je Državni zbor RS sprejel nacionalni program varstva okolja, temu pa je sledila še potrditev operativnih programov za glavna področja varstva okolja, kot so program za varstvo zraka, program za odpadne vode in program za ravnanje z odpadki. Novi nacionalni program za varstvo okolja za obdobje 2005-2012 je bil pripravljen in sprejet v slovenskem parlamentu novembra 2005. Slovenija pa mora izpolniti še zahteve EU glede seznama projektov, za katere se zahteva presoja vplivov na okolje.

Glede načrtovanja okoljskih naložb je slovenski Nacionalni program varstva okolja iz leta 1999 predvidel naložbe v vzpostavitev vsedržavnega sistema za ravnanje z odpadki v vrednosti približno 60 milijard SIT (približno 250 milijonov EUR), ki naj bi ga financiral javni sektor. Ta znesek bo porabljen za financiranje objektov in naprav za ravnanje z odpadki v obdobju 4–8 let, vključno z obrati za toplotno obdelavo odpadkov. Dodatno financiranje v višini 28 milijard SIT (približno 116 milijonov EUR) je predvideno iz virov zasebnega sektorja. Po vstopu v EU je slovensko Ministrstvo za varstvo okolja in urejanje prostora ustanovilo slovenski urad kohezijskega sklada, da bi opredelili in pripravili prednostne projekte okoljskih naložb na naslednjih treh ciljnih področjih: (i) zbiranje in čiščenje odpadne vode, (ii) oskrba s pitno vodo in (iii) ravnanje z odpadki. Iz kohezijskega sklada EU je bilo leta 2006 odobrenih 7 prednostnih naložbenih projektov:

- zbiranje in čiščenje odpadne vode na območju povodja reke Save, vključno z mesti Litija, Zagorje, Trbovlje, Hrastnik,
- zaščita podtalnice na območju Ptujkega polja,
- hidravlična izboljšava sistema zbiranja odpadne vode v mestu Ljubljana,
- Dolenjska – II. faza regionalnega središča za ravnanje z odpadki,
- zaščita vodnega vira Mrzlek in oskrba z vodo za Trnovsko-Banjsko območje Goriških Brd,
- varstvo voda in oskrba z vodo za Belo Krajino;
- zbiranje in čiščenje odpadne vode za območje Savinje.

Donacija Sloveniji iz kohezijskega sklada za te projekte znaša približno 75 milijonov EUR. Celotna vrednost projektov je bila ocenjena na približno 147 milijonov EUR. Razlika v stroških teh projektov bo pokrita iz drugih finančnih virov, pri čemer se predvsem zanašajo na financiranje iz Ekološkega sklada Republike Slovenije.

V skladu s slovenskim operativnim programom za ravnanje z odpadki za obdobje do konca leta 2008 bo financiranje javnega sektorja na tem področju razdeljeno med državni proračun (8,5 %), proračune občin (20 %), zbrane prispevke za odlaganje

odpadkov (43 %), tuje naložbe (20 %) in posojila Ekološkega sklada Republike Slovenije (8,5 %). Da bi lahko v celoti financirali te projekte, so slovenske oblasti določile pomembnejše finančne vire po naslednjem vrstnem redu: posojila večstranskih finančnih institucij, kot sta EBRD in EIA, donacije EU, javno financiranje infrastrukturnih projektov, zasebni kapital, ki ga ponujajo dobavitelji opreme, ter naložbe, ki jih zagotavlja Svetovni okoljski sklad (GEF) za financiranje zmanjševanja onesnaževanja.

Okoljski pristop EBRD do Slovenije upošteva, da slovenska vlada opredeljuje posebne potrebe za okoljske naložbe in pri tem upošteva EBRD kot pomemben vir financiranja. Glede na visoko stopnjo gospodarnosti in premišljeno okoljsko načrtovanje, bo EBRD še naprej podpirala pobude Slovenije v okoljevarstvene naložbe na področjih, kot sta vodno gospodarstvo in ravnanje z odpadki.

Na podlagi dobrega napredka Slovenije v EU in njenega splošnega gospodarskega razvoja v zadnjih letih je IBRD prenehala financirati projekte v Sloveniji. Pač pa je pomemben partner Slovenije EIB, ki zdaj financira gradnjo avtocest v Sloveniji v znesku 300 milijonov EUR in naložbo v hidroelektrarno v znesku 130 milijonov EUR.

PRILOGA 9: DEJAVNOSTI PROGRAMOV TAM/BAS

Program TAM deluje v Sloveniji od leta 1998, program BAS pa od leta 2001. Doslej je bilo izvedenih 65 projektov TAM in vsega skupaj 203 projekti BAS. Financiranje projektov TAM in BAS je bilo v Sloveniji končano leta 2005. 80 % projektov BAS je dobilo oceno 'zelo zadovoljivo' in splošna produktivnost prejemnikov sredstev za projekte BAS se je v povprečju povečala za 16 %.

Dejavnosti MSP

Sektor malih in srednjih podjetij (MSP) v Sloveniji se je z delavnostmi programov TAM/BAS okrepil, saj je namen teh programov pomagati pri razvoju in rasti MSP v državah, kjer deluje EBRD; s temi programi naj bi usposobili MSP za prilagajanje tržnemu gospodarstvu in pomagali podjetjem doseči večjo konkurenčnost na domačem in tujih trgih. Posebna pozornost je usmerjena v razvijanje upravljaljskih sposobnosti, uveljavljanje na trgu, informacijske sisteme, potrjevanje kakovosti, napredovanje v stroki in boljši odnos do okolja.

Okoljske dejavnosti

Programi TAM/BAS prilagajajo svoje storitve tako, da pomagajo pri zadevah, ki neposredno vplivajo na okolje. V Sloveniji je bil BAS vključen v program okoljske pobude EBRD in Svetovnega okoljskega sklada (GEF) za zmanjšanje vodnega onesnaženja povodja reke Donave.

Posamezne družbe so dobile strokovne svetovalne storitve, tako da so lažje premagovale pomanjkanje strokovnih kadrov in informacij za izvajanje učinkovitih ukrepov za zmanjševanje onesnaženja, za pripravo projektov za zmanjševanje onesnaževanja, za katere so potrebne nove naložbe, in za presojanje, ali je tak predlog naložbenega projekta primeren glede na velikost družbe, ali je ekonomsko izvedljiv in ali je v skladu z zahtevami 'najboljše razpoložljive tehnologije' ter ni povezan s prevelikimi stroški. Ob uporabi osnovnih načel modela BAS so se domači (ali tuji) strokovnjaki vključevali v izvajanje različnih prednaložbenih dejavnosti, kot so na primer optimizacija delovnega procesa in zmanjševanje količin odpadne vode, študije izvedljivosti za zagotavljanje stroškovne učinkovitosti pri izbiri najprimernejše tehnologije, uvajanje različnih okoljskih standardov (kot so ISO 14000, EMAS), itd.

Poleg zagotavljanja tehnične pomoči uporabnikom, so bili programi TAM/BAS neposredno vključeni v vse faze projekta od začetne ocene potreb do trženja in razširjanja informacij.

Ministrstvo za okolje pripravlja zdaj ponovitve te možnosti sofinanciranja in programe TAM/BAS za še 5 držav v regiji ter za uveljavljanje varčne rabe energije in uporabo manjših objektov obnovljivih virov.

PRILOGA 10: OCENA SLOVENSKE GOSPODARSKE ZAKONODAJE

EBRD je pripravila in redno dopolnjuje svoje ocene pravnega prehoda v državah, v katerih deluje, in pri tem posebno pozornost posveča izbranim področjem, ki so pomembna za naložbene dejavnosti; to so: trgi kapitala, pravo gospodarskih družb in upravljanje podjetij, koncesije, plačilna nesposobnost, zavarovani posli in telekomunikacije. S pomočjo obstoječih orodij se ocenjujeta kakovost zakonodaje "kot je zapisana" (kar se označuje tudi kot 'pravna pokritost ') in dejansko izvajanje te zakonodaje (kar se označuje tudi kot 'pravna učinkovitost'). Vse razpoložljive izide teh ocen je mogoče najti na spletnem naslovu www.ebrd.com/law. V tej prilogi je predstavljen povzetek izidov ocene za Slovenijo skupaj s kritičnimi pripombami pravnih strokovnjakov EBRD, ki so ocenjevali stanje.

Kapitalski trgi

Osnovna zakonodaja, ki ureja slovenske kapitalske trge obsega Zakon o trgu vrednostnih papirjev, Zakon o investicijskih skladih in družbah za upravljanje ter Zakon o prevzemih. Zakon o trgu vrednostnih papirjev je začel veljati 28. julija 1999 in je bil nazadnje spremenjen in dopolnjen v novembru 2004. Zakon o investicijskih skladih in družbah za upravljanje je začel veljati 2. januarja 2003 in je bil nazadnje spremenjen in dopolnjen v aprilu 2004. Zakon o prevzemih je začel veljati leta 1997 in je bil spremenjen in dopolnjen leta 1999.

Leta 1994 ustanovljena Agencija za trg vrednostnih papirjev ("ATVP") je regulator trga vrednostnih papirjev v Sloveniji. To je neodvisna agencija, ki se financira s taksami in nadomestili, ki jih plačujejo udeleženci trga. ATVP je zadolžena za izdajanje dovoljenj za nove izdaje vrednostnih papirjev, za nadzor nad dejavnostmi Ljubljanske borze ("LJSE"), Centralne Klirinško Depotne Družbe, depozitarjev, borznih posrednikov in ponudnikov investicijskih storitev, naložbenih skladov, vzajemnih pokojninskih skladov in družb za upravljanje. Njena naloga je tudi uveljavljanje zahtev za razkrivanje borznih informacij in predpisov o trgovanju na podlagi notranjih informacij. Ljubljanska borza je bila uradno ustanovljena 26. novembra 1989.²

V skladu z oceno zakonodaje za trge vrednostnih papirjev, ki jo je EBRD opravila v letu 2004, je država to v veliki meri "uredila v skladu" s cilji in načeli urejanja trga vrednostnih papirjev, ki jih je objavil IOSCO. Ponovna ocena iz leta 2005 je potrdila ugotovitve iz leta 2004. Poleg tega so podatki iz leta 2005 pokazali splošen napredek v doslednejšem urejanju s predpisi. Ti so vključevali strožje preverjanje usposobljenosti in primernosti ključnih zaposlenih posameznikov, višje denarne kazni, ustrezno strokovno izobrazbo in izkušnost posameznikov, poglavje o navzkrižju interesov, nove razloge za zavrnitev dovoljenja in zahtevali določena razkritja podatkov za tržne posrednike. Zadnja ocena je pokazala tudi pomembne izboljšave v poglavju o obračunu in poravnavi. Predvsem ima ATVP zdaj pooblastilo za izdajanje dovoljenj organizacijam za obračun in poravnavo in odobrava tudi spremembe njihovih pravilnikov in postopkov. Pa tudi trgovanje med neposrednimi udeleženci na trgu je treba zdaj potrditi, in to čim prej po sklenitvi posla, in ga poravnati v dveh naslednjih dneh (T+2).

² Trgovanje na Ljubljanski borzi sega že nazaj v obdobje med leti 1924 in 1942. Med drugo svetovno vojno je bilo trgovanje na stari borzi ustavljeno, po vojni pa z uredbo uradno prepovedano.

Koncesije

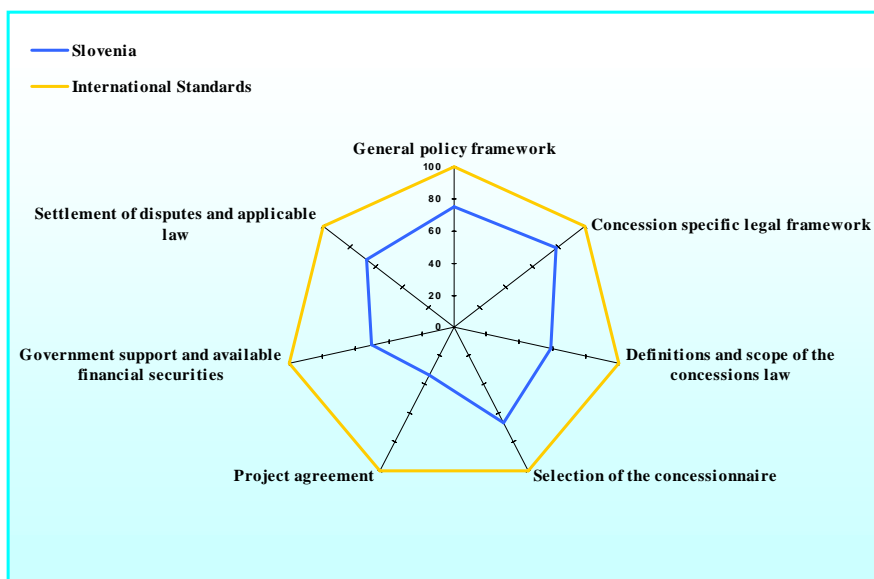
Slovenija je ena od redkih držav, v katerih EBRD posluje, ki nima enotnega splošnega krovnega zakona za koncesije. Namesto tega cela vrsta splošnih in posameznih področnih zakonov vsebuje pravila, ki urejajo koncesije. Toda septembra 2006 je šel skozi prvo branje v parlamentu novi zakon o javno-zasebnem partnerstvu. Ko bo ta novi zakon sprejet, se bo sedanje stanje morda spremenilo.

Vlada je dala usmeritve in zagotovila institucionalni okvir za izboljšanje pravnega okolja in pospeševanje udeležbe zasebnega sektorja ("UZS") v državi (*npr.* ustanovitev oddelka za naložbe, javna naročila in koncesije v Ministrstvu za finance).

Zakon o gospodarskih javnih službah iz leta 1993 vsebuje temeljne določbe o koncesijah (*npr.* poslovanje s koncesionarjem, vzpostavitev koncesije, postopek, koncesijska pogodba, reševanje sporov, prenehanje koncesijskega razmerja). Vendar je treba te določbe razširiti, saj je področje uporabe zakona nejasno, postopek je le grobo opisan, možnost arbitraže v zakonu ni urejena in zakon predvideva možnost enostranske odpovedi po lastni presoji državnega organa, ki podeljuje koncesijo. Zakon o lokalni samoupravi iz leta 1993 predstavlja okvir, ki dovoljuje občinam, da podeljujejo koncesije za izvajanje javnih služb, ne opisuje pa pogojev, po katerih se take koncesije dajejo. Poleg tega številni področni zakoni in predpisi urejajo podeljevanje koncesij na posameznih področjih (*npr.* Zakon o železniškem prometu iz leta 1999, Pomorski zakonik iz leta 2001, Zakon o letalstvu iz leta 2001, Zakon o javnih cestah iz leta 1997, Energetski zakon iz leta 1999, Zakon o vodah iz leta 2001, Zakon o rudarstvu iz leta 1999, zakoni o izobraževanju, zdravstvenem varstvu in socialnem skrbstvu).

Vredno je tudi opozoriti, da v praksi obstajajo v Sloveniji različni koncesijam sorodni dogovori ali kvazi koncesije.

Kakovost koncesijske zakonodaje – Slovenija (2005)

Opomba: Skrajna meja vsake osi pomeni idealno število točk v skladu z mednarodnimi standardi, kot so UNCITRAL-ove zakonodajne smernice za zasebno financirane infrastrukturne projekte. Polnejša kot je 'mreža', bolj se koncesijska zakonodaja države približuje tem standardom.

Vir: EBRD, Sektor za ocenjevanje koncesij, 2005

Legenda: Slovenija – mednarodni standardi

splošni politični okvir; reševanje sporov in uporabno pravo; posebni pravni okvir za koncesije; državna podpora in razpoložljiva finančna jamstva; opredelitve pojmov in področje uporabe zakona o koncesijah; pogodba za projekt; izbiranje koncesionarjev

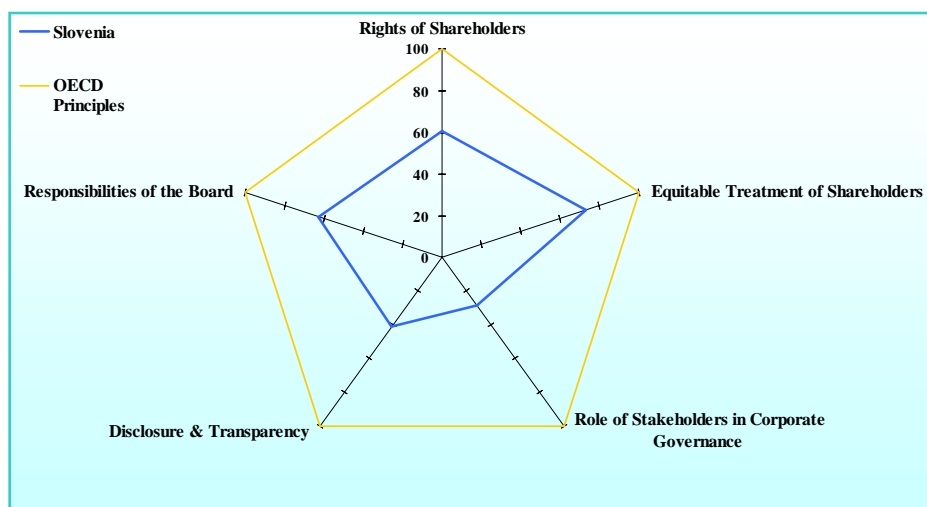
Po oceni sektorja EBRD za ocenjevanje koncesij so bili slovenski zakoni uvrščeni med tiste, ki so pretežno usklajeni z mednarodno sprejetimi načeli koncesijske zakonodaje. Slovenija ima sicer ugodno okolje za podeljevanje in izvajanje koncesij, vendar pa dejstvo, da ni splošnega zakona o koncesijah in udeležbe zasebnega sektorja (UZS), omejuje nadaljnji razvoj UZS v državi. Kot je prikazano na grafikonu, je sedanja zakonodaja nezadostna zlasti glede urejanja pogodb za projekte, podpore države, finančnih jamstev in reševanja sporov.

Upravljanje podjetij

Zakon o gospodarskih družbah je glavni zakon, ki obravnava upravljanje podjetij v Sloveniji. Sprejet je bil leta 1993 in že večkrat spremenjen, nazadnje v maju 2006. Omeniti velja tudi Kodeks upravljanja javnih delniških družb, ki so ga 18. marca 2004 sprejeli Združenje menedžerjev Slovenije, Združenje članov nadzornih svetov in LJSE.

Po oceni sektorja EBRD za ocenjevanje upravljanja podjetij iz leta 2004 je bila slovenska zakonodaja v zvezi z upravljanjem podjetij (in sicer glede zapisanih določb, ne pa tudi glede njihovega dejanskega izvajanja) ocenjena kot "srednje skladna" z načeli OECD o upravljanju podjetij. Ugotovljene so bile večje slabosti v poglavjih o "razkrivanju in preglednosti" in "vlogi delničarjev". EBRD načrtuje novo ocenjevanje stanja v letu 2006.

Kakovost zakonodaje o upravljanju podjetij – Slovenija (2004)

Opomba:
Skrajna meja vsake osi pomeni idealno število točk, kar ustreza Načelom upravljanja podjetij OECD. Polnejša kot je mreža, bolj se ustreza zakonodaja o upravljanju podjetij približuje tem načelom.

Vir: EBRD, Sektor za ocenjevanje upravljanja podjetij, ocena 2004.

Legenda: Slovenija – načela OECD

pravice delničarjev; odgovornosti uprave; pravično obravnavanje delničarjev; razkritja in preglednost; vloga interesnih skupin pri upravljanju podjetja;

Leta 2005 je EBRD pripravila pregled za preverjanje učinkovitost upravljanja podjetij (kako se zakon izvaja v praksi). Zasnovana sta bila dva primera za proučevanje, ki sta obravnavala posle med povezanimi strankami v scenarijih družbe, katere delnice so uvrščene na borzo, in družbe, ki ni uvrščena na borzo. V obeh primerih so proučevali položaj manjšinskega delničarja, ki želi dostop do informacij družbe, da bi lahko videl, ali je družba dejansko sklenila posel med povezanimi osebami in na kakšen način je bilo

mogoče dobiti nadomestilo, če je imela družba pri tem poslu škodo. Nato so merili učinkovitost zakonodaje na podlagi štirih glavnih spremenljivk, in sicer institucionalnega okolja, izvršljivosti, celovitosti in hitrosti. Ta študija je pokazala, da je zakonski okvir upravljanja podjetij v Sloveniji dokaj učinkovit.

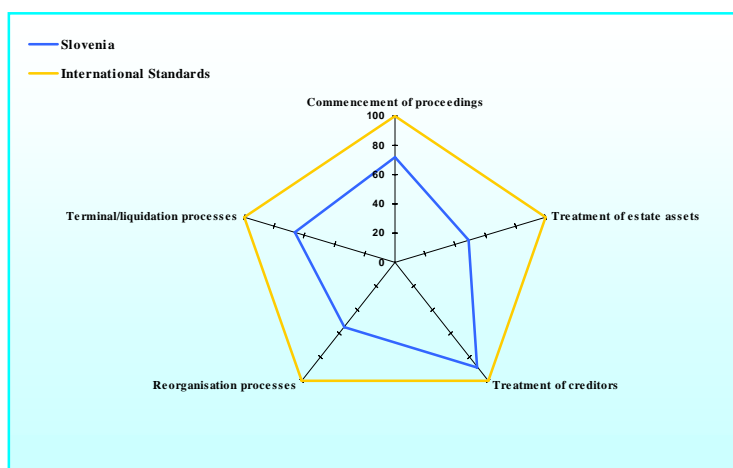
Manjšinski delničarji imajo na voljo različne pravne poti (tožbe), po katerih lahko pridejo do razkritja podatkov in odškodovanja; ti pravni ukrepi so sorazmerno enostavni in jih ni težko uveljaviti. Edino zaskrbljujoč pri tem je čas, ki je potreben, da se pride do izvršljive sodbe, saj postopek lahko traja več kot dve leti.

Tudi institucionalno okolje je na splošno ocenjeno kot dobro: poslovne knjige družb so zanesljive in finančni revizorji dokaj neodvisni. Zdi se, da so sodišča in regulatorji trga pri svojih odločitvah nepristranski, čeprav je njihova usposobljenost včasih lahko vprašljiva. Sodna praksa je na splošno na voljo in jo sodišča in sodniki veliko uporabljajo, s čimer se izboljšuje jasnost sodnih postopkov. Edine negativne ocene se nanašajo na usposobljenost in izkušnost tožilcev v podjetniških zadevah ter na pravni okvir za posle med povezanimi osebami, kar bi bilo oboje treba izboljšati.

Plačilna nesposobnost

Stečaj in plačilno nesposobnost ureja Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji Republike Slovenije, kot je bil spremenjen leta 1999 (zakon o plačilni nesposobnosti). Kot je leta 2004 ugotovil sektor EBRD za ocenjevanje plačilne nesposobnosti, manjkajo v zakonu o plačilni nesposobnosti številni elementi, za katere je v mednarodnih standardih in najboljših praksah za urejanje plačilne nesposobnosti splošno priznano, da so odločilnega pomena za dobro delujoči pravni red urejanja plačilne nesposobnosti. Grafikon ocene iz leta 2004 ponazarja stopnjo skladnosti zakona o plačilni nesposobnosti s temi mednarodnimi standardi na petih ključnih področjih, ki so za ta sektor najpomembnejša. Zakon je bil na splošno nizko ocenjen.

Kakovost zakonodaje o plačilni nesposobnosti –Slovenija (2004)

Opomba: Skrajna meja vsake osi pomeni idealno število točk, kar ustreza mednarodnim standardom, kot so Načela in smernice Svetovne banke za učinkovite sisteme za primere plačilne nesposobnosti in pravice upnikov, Smernice za zakonodajo o plačilni nesposobnosti UNCITRAL-ove delovne skupine in drugi. Polnejša kot je 'mreža', bolj se koncesijska zakonodaja države približuje tem standardom.

Vir: EBRD, sektor za ocenjevanje plačilne nesposobnosti; projekt ocenjevanja, 2004.

Legenda: Slovenija - mednarodni standardi
 začetek postopkov; postopki za prenehanje/likvidacijo; obravnava stečajne mase;
 postopki reorganizacije/sanacije; obravnavanje upnikov;

Sistem urejanja plačilne nesposobnosti je kot celota nekoliko bolje ocenjen v pregledu pravnih kazalcev, ki ga je EBRD opravil v letu 2004. Pri ocenjevanju ureditve tega področja so merili zakonodajo z vidika pravne pokritosti, pri pregledu izvajanja pa dejansko učinkovitost sistema. Pri pregledu je sistem dobil sorazmerno visoko oceno za učinkovitost, hitrost in preglednost/napovedljivost postopkov, ki so jih začeli upniki ali dolžniki.

Izidi tega pregleda in izidi ocenjevanja ureditve nakazujejo, da sistem do določene meje deluje kljub zgrešenemu zakonu o plačilni nesposobnosti.

Zakon o plačilni nesposobnosti velja tako za posameznike kot za gospodarske družbe in državna podjetja. V zakonu pa ni jasno opredeljeno, kakšne finančne razmere dejansko pomenijo plačilno nesposobnost in kakšno dokumentacijo je treba predložiti kot dokaz takih finančnih razmer, ki potrjujejo, da je dolžnik res plačilno nesposoben.

Čeprav ta zakon teoretično predvideva sanacijo gospodarskih družb v težavah s postopkom, ki se imenuje prisilna poravnava, ta proces v glavnem ni vnaprej natančno opredeljen in se zdi, da tudi ni posebej koristen. Postopek prisilne poravnave na primer ne preprečuje kritičnim dobaviteljem (npr. za telefonske zveze ali oskrbo z elektriko, plinom ali vodo), da ne bi ustavili dobav zaradi poplačila dolgov, ne dovoljuje prednostnega financiranja sanacijskega programa, ne zagotavlja nadzora nad izvajanjem potrjenega sanacijskega načrta in z ničemer ne omejuje "notranjih upnikov" (kot so delničarji in vodilni delavci dolžnika) pri glasovanju o sanaciji ali reorganizaciji.

Glede likvidacije pa zakon o plačilni nesposobnosti vsebuje mnoge elemente učinkovitega zakona, kot so imenovanje posebnega stečajnega senata, ki zadevo prouči in sprejme začasne zaščitne ukrepe, takoj ko se začne postopek zaradi plačilne nesposobnosti; vendar bo treba zakon še spremeniti. Zlasti vzbujajo skrb določbe o poslih, ki jih je mogoče preizkusiti (tj. ponovno pregledati in razveljaviti sumljive posle, ki so bili sklenjeni malo pred začetkom plačilne nesposobnosti dolžnika) in ki so zelo neprimerni; v zadnjem času jih je Ustavno sodišče štelo celo za neustavne. Zaradi tega ima stečajni upravitelj velike težave pri iskanju goljufivih poslov in povečevanju stečajne mase, ki je na voljo za razdelitev. Podobno tudi ni nobene trdne obveznosti, da morajo vodilni delavci in direktorji ter člani nadzornega sveta dolžnika izročiti vse dolžnikovo premoženje stečajnemu upravitelju, zaradi česar je njegovo delo še težje in dražje.

Upniki, zavarovani in nezavarovani, niso upravičeni dobiti neposrednega obvestila o začetku postopka zaradi plačilne nesposobnosti in so zato izpostavljeni tveganju, da bodo njihove terjatve ostale nepotrjene ali prezrte, če zamudijo ustrezne roke za prijavo terjatev. In končno zakon o plačilni nesposobnosti ne predvideva dokončne rešitve in prenehanja plačilno nesposobne pravne osebe, če ni dovolj sredstev za plačilo stroškov likvidacije. Tako stališče je morda lahko posledica proračunskih omejitev in nepripravljenosti države, da nosi stroške likvidacije plačilno nesposobnih družb, vendar je v nasprotju z mednarodnimi standardi in najboljšo prakso, ki močno podpirajo dokončno likvidacijo in prenehanje vsake družbe v stečaju.

Zavarovani posli

Kljub uspešnemu gospodarskemu razvoju, Slovenija le počasi uvaja preoblikovanje celotnega pravnega okvira na način, ki bi omogočal, da bi bili zahtevnejši komercialni posli ustrezno zavarovani.

Nove določbe omogočajo ustanovitev in izvršbo posestnih in neposestnih zastav premičnin. Zastava daje upniku pravico, da je njegov zavarovani dolg pokrit pred prodajo zastavljenega premoženja in prednostno poplačan, še preden so iz izkupička zastavljenih sredstev poplačani drugi upniki. Nepremičninska zakonodaja ureja tudi hipoteke, ki jih je treba vpisati v ustrezno zemljiško knjigo.

Neposestna zastava dovoljuje zastavljavcu, da obdrži zastavljena sredstva (čeprav z njimi ne more prosto razpolagati). Zastava mora biti evidentirana s podpisom notarske listine, v kateri upnik izreče tudi soglasje za neposredno izvršbo. Namen take ureditve je, da bi bila izvršba bolj učinkovita, saj je mogoče preiti neposredno v postopek izvršbe in se izogniti sodnemu postopku, ki se je v preteklosti izkazal kot posebno huda ovira v Sloveniji (glej grafikon). Točen znesek dolga (glavnica in obrestna mera) ter njegova dospelost morata biti v notarskem zapisu posebej navedena. V dogovoru o zastavi je mogoče tudi predvideti, da bodo v primeru neplačila zastavljena sredstva prodana na zunajsodni javni dražbi (taka določba je predvidena v gospodarskih pogodbah). Zunajsodno dražbo lahko izvede upnik po predhodnem pisnem obvestilu upniku vsaj 8 dni pred dražbo.

Zastava je sedaj evidentirana, kar je pomembna razlika v primerjavi s prejšnjim režimom; julija 2004 je začel AJPES (*Agencija Republike Slovenija za javnopravne evidence in storitve*) voditi register neposestnih zastavnih pravic in zarubljenih premičnin. Vsaka neposestna zastava mora biti vpisana v AJPESov register in notar jo mora vpisati v register na dan, ko je bila ustanovljena zastavna pravica. Podatki v registru so javni, dostopni vsakomur, ki zahteva informacije o posameznih poslovnih subjektih, da se prepriča, ali ni premično premoženje teh poslovnih subjektov morda že zastavljeno. Informacije so na voljo na AJPESovi spletni strani in v izpostavah AJPESa (<http://www.ajpes.si>).

Čeprav je novi sistem prinesel nekaj izboljšav, ima še vedno vrsto pomanjkljivosti ali, kot se zdi, nepotrebnih omejitev zlasti glede oblike pogodb o zavarovanju plačil, glede zavarovanja plačil z zalogami izdelkov ali terjatvami in glede postopkov izvršbe.

Telekomunikacije

Sektor komunikacij upravlja zdaj v Sloveniji Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije (APEK), ureja pa ga Zakon o elektronskih komunikacijah iz leta 2004. Agencija APEK je bila ustanovljena kot neodvisna institucija leta 2002, njen položaj in pristojnosti pa je še utrdil Zakon o elektronskih komunikacijah, sprejet z namenom, da se Slovenija uskladi z zahtevami EU na tem področju. Določanje politike ostaja v pristojnosti Ministrstva za gospodarstvo. Zakon iz leta 2004 je sicer uskladal zakonski okvir za telekomunikacije v Sloveniji z ustreznim pravnim redom EU, vendar pa so bile potrebne nedavno sprejete zakonske spremembe

za večjo neodvisnost APEKa, saj je Evropska komisija (EK) napovedala uvedbo postopka zaradi kršitev.

Trg v Sloveniji je bil uradno sicer sproščen že v januarju 2001, vendar so regulatorja trga kritizirali, ker očitno ni storil vsega, kar bi bilo potrebno za izvajanje ustreznih predpisov in spodbujanje konkurence. Zaradi tega je dotedanji monopolni operater, Telekom Slovenije (TS), obdržal absolutno prevladujoč položaj na tržišču. Nekaj vplivov konkurence je bilo sicer mogoče zaznati na mednarodnem trgu, prizadevanja za vstop konkurence na notranji trg z ukrepi za razvezavo lokalne zanke pa še niso prinesla pomembnejših rezultatov. Čeprav sta na voljo tudi izbira in predizbira operaterja, se te storitve le počasi uveljavljajo zaradi težav pri pogajanjih o medsebojnih povezavah s Telekomom Slovenije.

Telekom Slovenije ostaja v večinski državni lasti. Čeprav je prišlo do delne privatizacije manjšinskega deleža TS v rokah nekaterih pretežno domačih vlagateljev, poteka postopek nadaljnje privatizacije zelo počasi. Vlada je sicer v zvezi s tem najavila neke premike, vendar bo treba trdnejše načrte za njihovo izvedbo še uresničiti.

Čeprav je bila Slovenija prva od novih držav članic EU, ki je uradno sprostila svoj trg telekomunikacij, pa je sedanji operater TS še vedno zadržal prevladujoč položaj na večini segmentov telekomunikacijskega trga. Z različnih strani in tudi iz Evropske komisije so prihajale hude kritike zaradi tega, ker pristojni organi niso ustrezno in pravočasno posegli v dogajanja na trgu. Čeprav ima APEK uradno vsa pooblastila za ukrepanje na lastno pobudo, tudi to agencijo vedno znova kritizirajo drugi potencialni operaterji in Evropska komisija, da ne izkoristi vseh svojih pooblastil, da nima dovolj kadrov in izkušenj in da ni opravila svoje naloge pri odpiranju trga in ustvarjanju konkurence. V prihodnje čakajo organe oblasti veliki izzivi, če hočejo na tem področju zagotoviti, da bo resnično dosežen sproščen trg, kot je predviden v nacionalni usmeritvi in v okvirnem komunikacijskem programu EU. Čeprav je zakonska podlaga v glavnem usklajena z okvirnim komunikacijskim programom EU, sta na mnogih pomembnih področjih njeno izvajanje in ustrezno ukrepanje pristojnih organov zelo pomanjkljiva. Posebej je treba opozoriti na zadeve, kot so medsebojna povezava, stroškovno usmerjeno določanje cen in razvezava lokalne zanke. Nujno je, da APEK dejavno in takoj ukrepa in se loti odpravljanja pomanjkljivosti na teh področjih ter omeji prevladujočo vlogo Telekoma na tržišču in s tem zagotovi, da se v celoti izvajajo vsi potrebni regulatorni mehanizmi. Vlada mora zagotoviti APEK vso potrebno podporo, kadre in sredstva in tako poskrbeti za polno izvajanje vseh še ne udejanjenih določb.